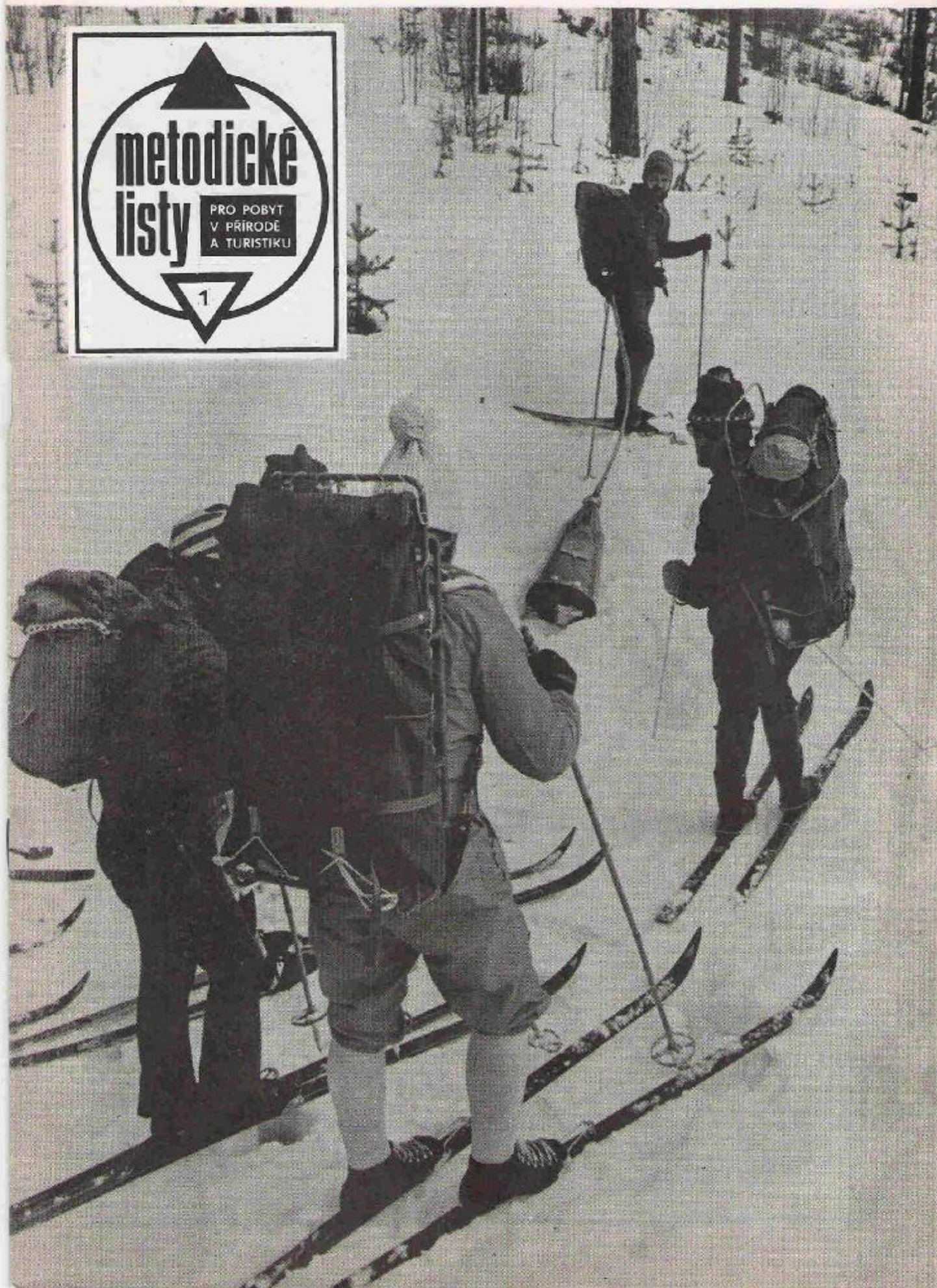

NÁŠ HOST

**HOVORÍME
S VEDOUČIM ODDĚLENÍ
TĚLESNÉ A BRANNÉ VÝCHOVY
ÚV SSM ALEXANDREM SZABO**

Druhá polovina loňského roku byla ve znamení událostí, které nepochybně ovlivní další rozvoj tělesné výchovy a branné činnosti mladé československé generace. Bylo to červnové plénum ÚV KSČ, V. plénum ÚV SSM, IV. sjezd ČSTV a V. sjezd Svazarmu. Jak se závěry těchto jednání promítnou do práce SSM?

Každé z uvedených jednání by si zasloužilo samostatný rozhovor pro závažnost ich závěrů pro naši práci. Současne je však možno naraz a jednotně odpovídat, lebo pléna aj sjezdy mali jedno spoločné: cieľ vytvoriť najvhodnejšie podmienky pre ďalší masový rozvoj telovýchovy a brannej činnosti. Za týmto účelom úzko spolupracovať najmä v oblasti výchovy kádrov a vo využívaní existujúcej materiálnej a technickej základne a spoločnými silami budovať nové.

Všetky jednání mali mnoho spoločného. Chcem však upozorniť hlavne na to, že o ďalšom rozvoji telovýchovnej a brannej činnosti sa hovorilo ako o objektívne nutnej skutočnosti, a preto nestačí len vytvárať podmienky. Každá spoločenská organizácia alebo inštitúcia je táto činnosť povinná organizovať a podporovať.

Pre SZM a PO SZM potom pripadá zvlášť významná úloha, lebo ná ZDS, stredných školách a učilištiach budú sa vytvárať len organizácie SZM a PS. Znamená to teda, že celá bohatá telovýchovná a branná činnosť bude prebiehať na pôde týchto organizácií.

Na čo zamieri svoju pozornosť oddelenie telesnej a brannej výchovy ÚV SSM v letošnom roce?

Odpoveď na túto otázku súvisí s prechádzajúcou odpoveďou. Predovšetkým na realizovaní záverov V. pléna ÚV SZM v bohatej každodennej činnosti. Chceme dať našim členom a organizáciám možnosť zúčastniť sa na tradičných našich športových akciách, ako sú stolný tenis, beh, mladé fronty a smeny, malý futbal, nohejbal; budeme pokračovať

v rozširovaní účasti mládeže na turistickú bohatú činnosť, v rozširovaní existujúcich a v hľadaní nových zaujímavých foriem, budeme sa podieľať na organizovaní branných akcií apod. Samozrejme bude sa konať XVIII. ročník Medzinárodného výstupu mládeže na Risy, počítame s bohatým športovým programom na Festivale československej mládeže v Strážnici.

V roku 1974 chceme tiež zahŕňať významné turisticko-branné putovanie pod názvom „Expedícia 30“, ktoré vyvrcholí v období osláv 30. výročia oslobodenia Československa Sovietskou armádou. Taktiež sa budeme podieľať na príprave Československej spartakiády, ktorá bude v roku 1975.

Je len samozrejme, že popri menovaných, ale aj ďalších akciách a súťažach veľkú pozornosť budeme venovať výchove organizátorských kádrov a ďalšiemu vylepšovaniu materiálnych podmienok tejto významnej oblasti činnosti SZM a PO SZM.

Žiaľ, musím počkať s tým, že už veľkom, ako aj dĺžkou práce v aparáte mládežníckeho hnutia, patrí medzi tých „starších“.

Oddelenie telesnej a brannej výchovy ÚV SSM bolo utvorené v dubnu 1973. Jste vedúcim tohoto oddelenia. Naši čtenáři by se od vás rádi dověděli něco bližšího.

Moja práca v mládežníckom hnutí väčšinou bola spojená s oblasťou telesnej a brannej výchovy. Zastával som funkciu inštruktora KV ČSM Západoslovenského kraja, ako československý predstaviteľ vo Svetovej federácii demokratickej mládeže v Budapešti som tiež zodpovedal za oblasť telesnej výchovy a kultúry. Od vzniku SZM som pracoval na oddelení záujmovej činnosti ÚV SZM a od vytvorenia samostatného oddelenia telesnej a brannej výchovy zastávam funkciu vedúceho oddelenia. Som ženatý, mám dvoch synov Petra a Pavla.

Máte svoj, osobný cieľ, s nímž ste se ujal funkcie?

Dopomôcť k tomu, aby sa oblasť telesnej a brannej výchovy stala skutočne jednou z najvýznamnejších v SZM a PO SZM. K tomu chcem využiť všetky moje skúsenosti, získané v ČSM, SFDM ako aj v SZM.

Snažíte se v soukromém životě — když vám to čas dovolí — prosazovat pobyt na čerstvém vzduchu, v přírodě?

Snahu mám veľkú. Žiaľ, práve ten čas je najväčším nepriateľom realizácie. V snahe vytvoriť predpoklady na

športovanie a pobyt v prírode v rámci SZM pre chlapcov a dievčatá, zostáva menej času pre seba... Musím sa pochváliť, že sa mi v roku 1973 podarilo niekoľkokrát navštíviť a vyskúšať areál zdravia v Dáblickom hájiku v Prahe 8, aj do bazénu Podolí som sa párkrát dostal, ale snáď najviac mi pri udržiavaní telesnej kondície pomáha hra v našom futbalovom mužstve ÚV SZM. Okrem toho som mal možnosť „služobne“ sa zúčastniť Medzinárodného výstupu mládeže na Risy, „ochutnať“ som aj niektoré programy gymnasia na Lipnici apod. Priznám sa však, že je to málo a potreboval by som viac prakticky uskutočňovať to, za čo naše celé oddelenie v SZM zodpovedá.

Co byste chtěl vzkázat instruktorům, metodikům a všem funkcionářům sekcí, které řídí vaše oddělení?

Predovšetkým by som im chcel poďakovať za ich doterajšiu prácu, lebo bez nich, bez širokého aktívu by sa nám mnohé veci nepodarilo tak dobre realizovať, a ďalej vyjadriť presvedčenie, že i naďalej budeme úspešne spolupracovať jednak pri realizovaní významných záverov V. pléna ÚV SZM, ale aj pri hľadaní ďalších, nových foriem práce vo všetkých oblastiach športovej, turistickej aj brannej činnosti. Bol by som rád, keby všetci naši aktivisti okrem práce na úrovni ÚV SZM alebo ČOV SSM sa aktívne zapojili do činnosti v krajinách, okresoch, ale predovšetkým vo svojich základných organizáciách SZM. Očakávame pomoc hlavne pri výbere, výchove a systematickej práci ďalších organizátorov telovýchovnej, turistickej a brannej činnosti, lebo práve od nich závisia naše ďalšie úspechy.

S čím byste se rád setkával na stránkách Metodických listů?

Predovšetkým s takými materiálmi, ktoré budú pomáhať funkcionárom na nižších článkoch riadenia, ale hlavne v základných organizáciách SZM. Myslím si, že Metodické listy si už získali široký okruh čitateľov a ich rady sa neustále rozširujú. Svoju úlohu však budú plniť hlavne vtedy, keď sa im podarí vystihnúť práve tie problémy, s ktorými naši funkcionári zápasia, nevedia, ako na to. Bol by som rád, keby sa ešte viac dalo plniť práve tú metodickú úlohu, ktorú v SZM tak potrebujeme. Na túto oblasť sa chceme zamerať aj my, na našom oddelení, a verím, že spoločnými silami sa nám podarí zlepšiť túto významnú oblasť vedenia.

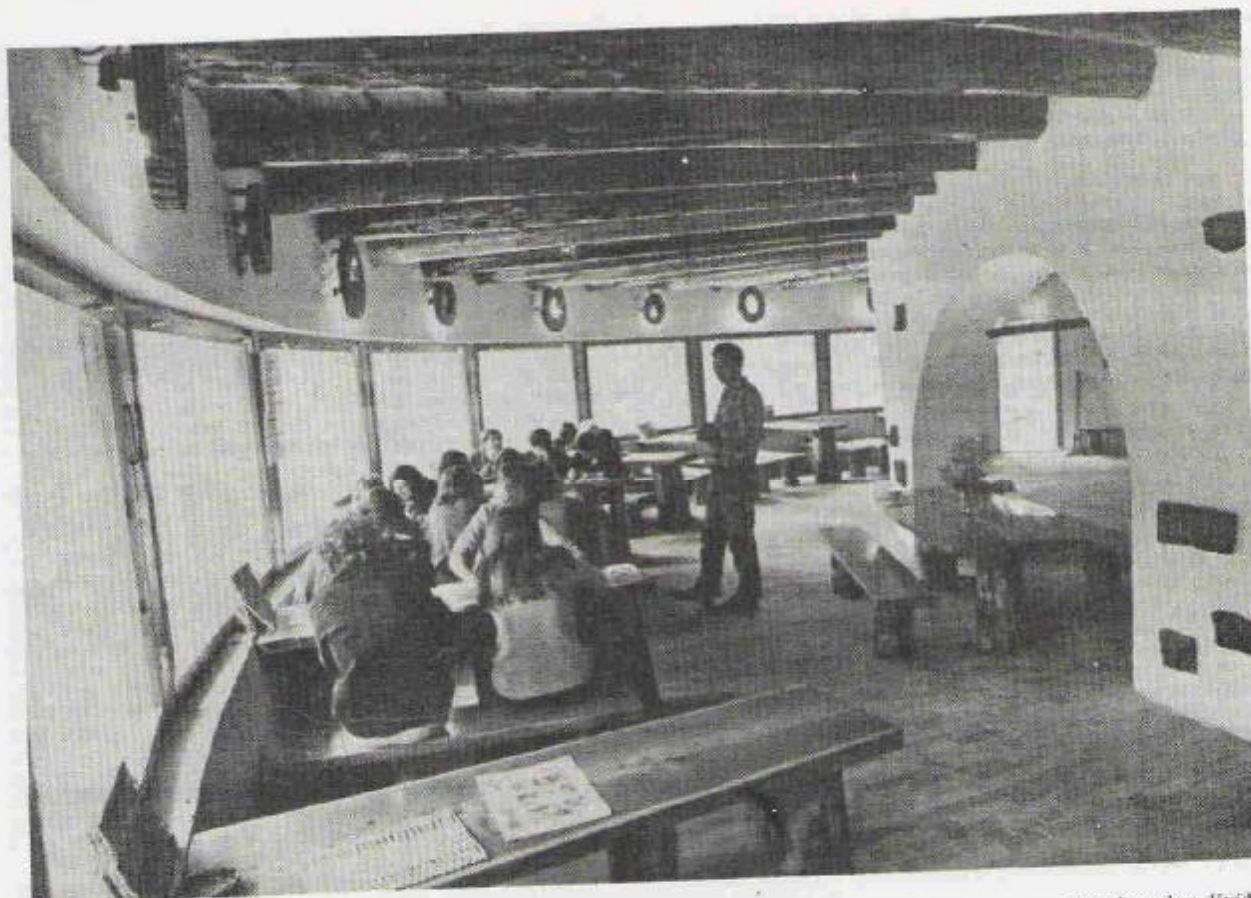

Foto Jeroslav Kvid

MÚZY, TŘESTE SE!

ANEB O KULTUŘE
NA EXPERIMENTÁLNÍ AKCI
GYMNASION 71-73

Rád využívám této příležitosti, abych zájemce stručně seznámil s použitými formami kulturních akcí na Gymnasionu a pokusil se o několik připomínek a rad k jejich realizaci.

Stojí-li instruktor nebo účastník před problémem uvedení kulturního pořadu, ať už (ve vztahu k posluchači) aktivního nebo pasivního charakteru, neměl by opomíjet několik základních hledisek jeho přípravy.

Je to především záměr, funkční idea, která je základním stavebním kamenem pro vytvoření pořadu jak celovečerního, tak i účasti třeba v pořadu typu dvacetiminutové burzy. Při prvotních úvahách o vhodnosti či nevhodnosti určitého slova, verše, hudby či povídky obyčejně však autor pořadu řeší více problém „co tím chtěl básník říci“, nebo zda vybraný materiál bude dostatečně atraktivní pro všechny, než aby si uvědomil, co pořadem vlastně chce sdělit posluchači on sám.

Zatímco sportovní hra je v podstatě závislá na zvládnutí a respektování určitých pravidel, kulturní pořad se bez jisté jednotličky myšlenky, která dokáže vázat a unést tíhu celovečerního pořadu, neobejde. Teprve po vyřešení „co chce pořadem říci já“ je třeba materiál začlenit a dále zpracovat. Je třeba respektovat složení účastníků, do jaké míry se věkem a profesí liší, brát v úvahu jejich zájmy i přehled v oblasti, do které míněný pořad patří. Vždy je třeba si najít cestu k překonání už prvotní averze posluchačů k poezii nebo k vážné hudbě. Měla by být promyšlena nejen cesta nejstručnější, ale i vhodnost různých rozšíření, která by nikdy neměla být na úkor přehlednosti. Často se totiž stává, že mají-li účastníci volnou ruku v možnosti zařadit vše, co se jim líbí, výsledek nakonec dostává docela jiné podoby než bylo míněno na začátku a je naprosto nepřehledný.

Z hlediska skladby pořadu jsou téměř vždy určující tyto aspekty: původní úmysl realizátora, jeho technické možnosti a posluchači, pro které je pořad určen. O první složce už bylo řečeno dost, technické možnosti — to je ona dost zanedbávaná část, kam patří přehledně a alespoň bodově sestavený scénář, kvalita použitého zařízení (gramofon, magnetofon apod.), technické zajištění obsluhy reprodukční techniky, diapozitivů apod. Třetí a neméně důležitou složkou jsou ti, kterým je vše určeno. Mohou být jednou „na míru“, ale jindy zaměřením nebo i okamžitou náladou zcela jinde. Pak vše zůstává jen otázkou vhodného úvodního slova, být většinou riskantně improvizovaného.

Nyní něco konkrétnějšího ze zkušeností na přípravě a realizaci celovečerních pořadů a burz.

Pořad celovečerní, připravovaný a uváděný jediným člověkem, měl většinou charakter literárních portrétů básníků nebo skladatelů, komentování hudebních skladeb, spojování hudebních a literárních částí různého směru v jeden celek atd. Společné pro ně bylo to, že v devadesáti procentech případů se jednalo o pasivní účast posluchače, od kterého je předpokládán pouze narušený poslech.

Udržet pozornost diváka v celé délce pořadu je úkol poměrně nesnadný, vyžadující promyšlený přístup nejen k tématu, ale i ke skladbě míst hutných s vytaženějšími, ve způsobech mluveného projevu, ve využití prostoru jako aspektu vizuálního nebo akustického. Důležité je uvědomit si, že použitím stejného pořadu v jiném prostředí může být i pořad posunut jinak, než k jakému účelu sloužil původně.

Jsou situace, které stavějí realizátora před dilema: bude lepší zvolit ve výběru materiálu žánr pro všechny přístupný a tedy poněkud „lacinější“, anebo soustředěnější specifikum třeba jen pro část publika? Je dobré si uvědomit, že se nikdy nezavdáváme všem, že vždy bude mít někdo výhrady, jiný se nudit, další i pochrupávat. Nepozornost a roztěkanost bychom se měli snažit zmenšit na minimum, ale na druhé straně si musíme být vědomi, že i očividná nepozornost několika účastníků by nás neměla vyvést z míry.

Na prvním běhu letošního ročníku Gymnasionu měly premiéru tyto pořady:

Renesance — pořad sestavený z italské renesanční poezie a hudby. Byl koncipován jako vývoj renesanční lyriky od středověku až po začínající baroko. Hudební motivy byly použity k oddělení jednotlivých básníků nebo básnických škol a byly rovněž zařazeny chronologicky podle jejich vzniku. Celý pořad byl rozdělen do dvou částí po třiceti minutách. Před každou částí byl krátký úvod o renesanci jako o kulturní epice mezi obdobím gotiky a baroka. Mimo to byly některé zajímavosti básnické i hudební glossovány přímo v průběhu pořadu. Pořadem jsem sledoval jednak uvedení dnes již méně populárních versů renesance, jednak jsem se chtěl pokusit, aby pořad vedl k základnímu přehledu o myšlenkové a citové působnosti výše zmíněné epochy. Hudba i část recitace byla natočena na magnetofonový pásek.

Čtyřicet ročních období — v tomto celovečerním pořadu byly spojeny dva motivy; hudební (čtyřicet ročních období italského skladatele A. Vivaldiho) a motiv básnického i prozaického odkazu českých literárních autorů oblasti Českomoravské vysočiny. Pořad nebyl ujak komentován, jeho působivost měla být založena na střídání motivů jednotlivých ročních dob s optimálním spojením hudby a versů M. Bureše, J. Demla, S. K. Neumanna. Části ročních dob byly vždy předeslány básnickou prózou Fr. Halase. Já se tam vracím. Toto schéma návratu domů bylo spojovacím článkem celého pořadu, přičemž ostatní básně našich autorů měly vytvářet s hudbou A. Vivaldiho osobitou atmosféru. Verše a próza byly předneseny, hudba nahrána na magnetofonovém pásku.

Chtěl bych ještě podotknout, že jsem byl překvapen účinkem takovéto kombinace tím spíše, že bloky vážné hudby zaujímaly vlastně více než polovinu celého večera. Obava z přílišné averze posluchačů proti klasické hudbě se ukázala zbytečná. Bylo to zvláště potěšující po diskuzi s některými posluchači, kteří se vesměs vyjadřovali, že bez kombinace se slovem by byla jejich pozornost pravděpodobně mnohem menší.

Kniha střížnosti — letos nejděsnější kulturní pořad, který byl dalším pokusem o co možná nejaktivnější přístup všech zúčastněných. Je to ve své původní verzi povídka A. P. Čechova, koncipovaná jako výčet zápisů na stanici jedné železniční tratě. Scénář napsaný pro šest hlasů a sbor, který napsal před třemi lety profesor Hraše, jsem si dovolil rozšířit pro 17 hlasů a sbor, takže dvě třetiny účastníků měly své samostatné „herecké“ role. Každý z účastníků dostal kompletní scénář. Vlastní realizace byla pouze hlasová bez pohybu, rekvizit a jiných efektů.

Snad možností aktivního zapojení každého účastníka, přiležitost k uvolnění a odhození zábran každodenní konvence byly hlavní příčinou velké popularity této „celovečerní hry“ pro dospělá. Některé slovní gagy se staly i hity a inspirací pro konverzační zpestření dalších dnů pobytu. Návrh knihy střížnosti byl záležitostí jednoho večera a musím předeslat, že pro nutnou souhru celého třicetičlenného kolektivu se ukázalo jako vhodné zařazení s kursem mluveného slova, který probíhal několik dnů formou desetiminutovek hlasové výchovy.

Přelíčení — diskusní večer o problému viny ošetřujícího lékaře, který podal smrtelnou dávku utišujícího léku nevládně nemocnému pacientovi. Účastníci měli možnost si sami zvolit stranu žaloby nebo obhajoby, kterou pak měli povinnost hájit v diskusi. Ziskali-li účastníci během pořadu přesvědčení, že je v právu druhá strana, měl možnost k ní přejít. Hra s tématem, jaké bylo pro první uvedení navrženo, se v podstatě skládala z konzultací dvou soupeřících stran, kde jedna zastávala hledisko morální a etické, druhá hledisko právní.

*

Burza jako pořad je akce, ve které mají účastníci sami možnost být aktéry zábavy a poučení. Ještě před Gymnastikou se každý účastník dozvěděl, co burza je, že se s jeho účastí na některé z těchto akcí počítá a jaké může použít technické pomůcky (tj. magnetofon apod.). Do burzy se několik hodin před jejím zahájením podávají přihlášky se stručným uvedením obsahu programu, případně s požadavky technickými. Pokud se sešlo přihlášek více, než jsou časové možnosti, dává se o jednotlivých přihláškách hlasovat. Jinak záleží na dohodě s pořadatelem burzy, v jakém pořadí účinkující vystoupí. Pořadatel je zároveň konzultantem v otázkách

vlastní realizace i pomocníkem při obsluze techniky nebo obstarání drobných rekvizit.

Protože jsem měl možnost zúčastnit se několika burz a tedy je i vzájemně porovnat, dovoluji si zde napsat několik zkušeností a upozornit ty, kteří by se o něco takového chtěli pokusit, na některá úskalí přípravy.

V dobrém smyslu zařadit do krátkého časového úseku cokoli, snaží se někteří účastníci uplatnit téměř vše, co mají rádi a o čem se domnívají, že by mohlo zaujmout i ostatní.

Jako praktický příklad mohu uvést spojení koncertu Čajkovského s trampskými písněmi, s povídkami o Remarquovi a písničkami Voskovce a Wericha. Nechci tvrdit, že by různorodé věci spojit nešlo, ale je třeba jim dát patřičný komentář nebo jiné průvodní slovo než jen volně řazené úryvky přerušované slovy „toto mám rád, toto rád poslouchám, ještě toto se mi moc a moc líbí“. Dalo by se říci — čím různorodější materiál, tím je třeba pevnější vazby ve spojení jednotlivých částí.

Do jaké míry to lze udělat, měli možnost někteří vidět na I. semináři experimentálních akcí, kde byly v burze „Můj první den“ vedle sebe postaveny inzeráty z novin, horoskop, buggy-buggy s tancem, pohádka, balet i zprávy v rozhlase, a přesto dvěma neměli dojem, že by se tyto různorodosti navzájem neshodly.

Jak jsem už napsal, má průvodce burzou několik povinností, z nichž nejdůležitější je jeho vlastní spojovací komentář, spojený s uvedením jednotlivých účastníků burzy. Je docela možné, že se do jedné burzy sejde několik přihlášek s recitací poezie a jiný je zase třeba vedle sebe zařadit burzisty s povídkou, společenskou hrou, cestopisným vyprávěním či s ukázkou kouzelnického umění. Seřadit čísla tak, aby večer měl gradaci a nebyl jednostranně únavný už závisí na vkusu a schopnostech pořadatele burzy. To může být někdy tvrdý oříšek, zvláště protáhne-li se burza na 4 až 5 hodin.

Rozhodně je třeba doporučit dodržování předem daného časového limitu, jinak může burza lehce ztratit spád a její sledování se pak stává hojným posluchačů s vlastní únavou.

Pokud se vstup do burzy koncipuje jako některá forma konzultace s posluchači (odpovědná apod.), je třeba si uvědomit, do jaké pozice se dostává posluchač, od kterého je žádán proti zaběhnutým zvyklostem projev. Je tu nebezpečí určitého zkompromitování, které by, jak se mnohdy domnívá, mohlo „podkopat“ jeho prestiž. Je to bohužel někdy dáno i přístupem kolektivu, který bývá nezfidka tento: „ukáž co víš, co umíš, řekni vtip, udělej kotrmelce, ale nechťj ode mne, abych se je ztrapňoval“. A přitom jde vesměs o to, překonat onu počáteční bariéru „účinkující—divák“, a to tak, aby si byl divák vědom, že se s jeho aktivní účastí počítá.

Ještě mi dovoďte několik slov o použití techniky. Je vždy smutné, musí-li se konstatovat, že příliš horlivý přístup účastníků k magnetofonu vyřadil tento přístroj na několik měsíců z provozu. Takové situace lze předejít tím, že se jeho obsluhu svěří jen zkušenému manipulátorovi a ne komukoli. Zabrání se tím znehodnocení celé burzy jenom proto, protože se někteří účastníci domnívají, že na cizím magnetofonu lze dělat kousky odvážnější než na vlastním. Při rozesílání pokynů by měli být účastníci upozorněni na typ magnetofonu, který bude k dispozici.

K vlastní reprodukci je třeba podotknout, že magnetofon bez přídavného vnějšího reproduktoru není v naprosté většině případů schopen vydat zvuk v takové kvalitě, v jaké je zaznamenán na pásku. Použití magnetofonu tam, kde záleží na hudební složce, nemá bez vnějšího reproduktoru smysl. Může burzistovi spíše ublížit než pomoci a posluchač se pak diví, jak někoho takovátou směsí šumů a nerozumitelností vůbec může zaujmout. Správná reprodukce však předpokládá i co možná nejvyšší kvalitu magnetofonového záznamu.

K základním předpokladům pro mluvený projev jako hokoliv pořadu by mělo být dodatečně hlasité a srozumitelné vyjadřování. Rovněž je dobré mít při použití reproduktoru hudby na vědomí, že má-li hudba jen do-kreslovat, neměla by se stávat chvílemi soupeřem v hlasitosti a tak zcela potlačovat výkon účinkujícího.

Závěrem bych chtěl podotknout, že tento článek není návodem k činnosti, ale jen zamyšlením nad některými získanými zkušenostmi. Každý kdo chce předstoupit s čímkoli před posluchače, by měl mít vždy předem dostatečně vyjasněno, co jim chce říci. Vše ostatní pak závisí na jeho individuálních schopnostech.

VÁCLAV PAVLÍK

VODA ROKU 1974

Nezlobte se na mne, že se na chvíli vzdám vody. Musím se věnovat rodině, poněvadž jsme se rozrostli o mimino. Přeju vám dobrou plavbu. A berte mne jako doklad toho, že voda člověka neustále konzervuje ve stadiu mladosti a svůžesti

- tak se na začátku soustředění vodáckých instruktorů v Srbské Kamenici rozloučil s přáteli Antonín Berka, jemuž nezavědomci hádali čtyřicet let. Šel dokázat, že i po šedesátce musí být člověk pečlivým, vzorným otcem.

Pak se celé dva dny - 27. a 28. října vlastně koncentrátně propracovávala teorie o vodě jako elixíru svěžesti a životobudiče lidí, kteří o tomto léku doposud nevědí.

ZHODNOCENÍ UPLYNULÉ SEZÓNY: Nevymykala se z průměru, byla ve znamení Ústřední tábornické školy (tentokrát slušně obsazená, což se projevilo na poměrně vysokém počtu frekvenciantů - a tím i na nebyvalé početné sešlosti na soustředění) a vodáckých škol na jihočeských řekách. Důde třeba větší pozornosti propagaci výběrového soustředění na další ÚTŠ, dosaženojší informovanosti a lepšího vybavení (nedostatečný lodní park, chybí vlastní vleky atd.).

Mnoho instruktorů nevyplnilo fádně dotazník k prologuaci.
ZLATÝ HŘEB SEZÓNY 73 - ALPSKÉ PŘEJE: Po třech letech zvaní na každoroční vodáckou soutěž ve Francii se podařilo přes CKM vyslat československou výpravu. Tvořili ji svazáci vodáci z Pelhřimova a osvědčení borci z Tesly, Slavie VŠ, Motorletu a z Chomutova pod vedením dřívějšího trenéra našeho reprezentačního družstva slalomářů Antonína Pipala. Na nejrozsáhlejších řekách v Savojských Alpách v okolí Grenoble se jelo celkem deset závodů v pěti etapách. Ve čtyřech etapách získalo Československo prvenství (zúčastnily se skupiny z Rakouska, Velké Británie, Francie, Belgie, NSR a Holandska) - zejména díky některým našim reprezentantům, startujícím pod hlavičkou Vodáckého klubu SSM, přivezlo se celkem jedenáct pohárů.

Kritické poznámky z kuloárů: Šlo o kolektiv značně nesourodný, který se během celé doby nepodařilo sjednotit. Pro pelhřimovské vodáky byly řeky těžké, a tak si skoro vůbec nezajezdili.

OC JDE SSM. Měli bychom víc umět „prodat“ svou činnost, nadchnout lidi pro aktivitu. Více spolupráce s nejrozsáhlejšími organizacemi a národními výbory. Smysl politiky: zájem o věci veřejné. Devizy naší činnosti: zdraví, odolnost, psychická stabilita. Je zapotřebí zaměřit se na mladé lidi ve věku 15-18 let, je škoda každého roku, který promarní. Zvlášť na středních školách a učilištích je mnoho „poli neoraných“. Více atraktivních věcí, podporovat i snažení CKM.

Co je naše politika? Pracovat pro druhé, odvádět dobrou práci podle nejnovějších poznatků.

POZNAMKY K VODÁCKÉ KONCEPCI: Vodáctví je možné kombinovat s jinými sportovními odvětvími - turistikou, horolezectvím a zejména vodním lyžováním, potápěním, jachtingem. Pro víkendové akce se nabízejí netypická plavidla, jako gumové čluny apod.

Příští sezóny by měly být zaměřeny na začátečníky, na prázdninové akce.

Počet instruktorů dovolí některé dislokovat pro potřeby krajů. Ústředí vzhledem k nedostatečné vybavenosti by mělo hlavně zabezpečovat vodácké ústřední školy, navrhovat program a dodávat instruktory.

Budoucí schéma materiálního zabezpečení: ústředí pokrývá školení ústřední a krajská a okresní, okresy školení místní.

Ceká nás průzkum, který by zjistil, kde a jak pracují vodácké oddíly SSM, jakou mají úroveň (např. v jižních Čechách je 20 lodí - kde jsou?). Pak snad sežvat zástupce oddílů a udělat ve všem jasno. Návrh z pléna: mohly by se vytvářet kluby, které jsou nejagilnější, ty dotovat. Tak by v každém kraji vznikla jakási základna, již by mohlo využívat ústředí. Rozhodně je třeba rozvíjet činnost v základních čluncích - základních organizacích.

Vodáci jsou jedni, kteří nemají vlastní výcvikové středisko. Vytipovává se místo, kde by takové středisko mohlo být vybudováno. Tam by se přechovával i materiál, který je zatím na mnoha místech a příliš se o něj nepečuje. Přijímají se návrhy na doplnění materiálu.

Vývoj nepůjde cestou expedic, ale spíš se budou preferovat zahraniční zájezdy. Nemí možné ani dělat to, co je náplní ČSTV, kde jsou pro vrcholový sport lepší podmínky. SSM bude hledat především rekreační formy. Z tohoto hlediska je napojení na CKM velmi závažné.

RŮZNÉ - NEPŘEHLEDNĚTE:

- Od ledna musí být každý instruktor členem SSM, jinak je vyškrcen z řad IS.
- Instruktory, kteří povedou zahraniční akce, se musí podrobit diferenčním zkouškám z některého jazyka a přezkoušení ze znalostí cestovních formalit.

- Před akcí si musí instruktor prohlédnout a opravit materiál, který poskytuje ČV SSM nebo podnik služeb. Bude kolegiální, když dohlédne na to, aby spací pytle, lodě, stany atd. byly vráceny suché, čisté a opravené. Jinak bude tato forma samoslužby neustálým zdrojem svízeli a zbytečných vypjatých situací těsně před odjezdem.

- Návrhy vodáckých akcí budou vypracovávány podle tohoto bodového schématu: cíl - charakter akce - náročnost - počet účastníků, instruktorů a jejich kvalifikace - místo konání - termín - přehled programu - materiální vybavení - rozpočet (dotace i cena pro účastníky) - kdo návrh předkládá. Z čeho se vychází? Z respektování reality, koncepčních předpokladů a znalosti hmotného zajištění.

- Novým metodikem vodácké činnosti je chvalně známý a respektovaný Jaroslav Kvíd, vousatý mladý muž s modrou čepičkou a nezbytným fotoaparátem. Má značnou povědomost o horolezectví, zimním a letním táboření, potápění, jachtingu a mnohých dalších sportovních i jiných odbornostech.

- Návrhy hlavních vodáckých akcí roku 1974: Řeka pod horou (Dunajec), Třikrát fit na Oravě, Rumunské řeky (tři turnusy), Dunajské fotosafari, vodácké školy, podniky CKM.

- Nad čím neustále přemýšlet?

- nad koncepcí vodácké činnosti a nad rekreačními formami, které přísluší SSM
- nad zapojením krajů a zejména základních organizací

- nad nedostatečnou pozorností, která je věnována nejmladším svazákům, zvláště na středních školách a učilištích
- nad kombinací vodáctví s dalšími činnostmi

- nad chronickým nedostatkem materiálu a jeho uskladnění na vhodném místě.

ZDENĚK THOMA

UŽ SEKÁČI JDOU!!

Vysvětlovat, co je to Dobrovolná služba a Mezinárodní budovatelské tábory, by bylo nošením dříví do lesa. Ale že budu muset jet až do Japonska, abych se naučil sekat kosou a kydat hnůj, to jsem si tedy nemyslel.

To se nejprv letí nad obláčky, pak se chvíli jede vlakem, potom se člověk pohoupe na vinách Ochootského moře a Pacifiku. Než jsme přistáli v Yokohamě, byla z nás parta — zkrátka jako řemen. Z nás šesti — tři kluků a tři děvčat — kteří na doporučení ČOV SSM prostřednictvím CKM jeli pozvednout úroveň japonského zemědělství na pracovní tábor japonské organizace Service Civil International.

Z Yokohamy do Tokyu je jenom skok, ale člověk nepřestává kroutit hlavou nad tím úžasným množstvím černovlasých a šikmoookých lidíček, nad záhadnými nápisy připomínajícími rozsypaný čaj, nad bláznivým automobilovým provozem i podivnou směsí betonových mrakodrapů vyrůstajících z džungle dřevěných domečků. Utíráme si pot (je 35 nad nulou), dýcháme vlhký vzduch smíšený se smogem (jak v kouřové sauně) a držíme se úzkostlivě pohromadě, abychom se snad při přestupech v podzemce neztratili jeden druhému v přelévajícím se uspěchaném davu. Ale stejně se nám to podařilo, nicméně všichni znají adresu, a tak do sekretariátu SCI dorážíme v pořádku. Jeden den v Tokyu je až až, spousta zážitků, tokyjská věž, pulsující Gínza, auta, obchody, neóny — hlava rám z toho třesití, Tokyo dovede odrovnat. Naštěstí stačí odjet 100 km, a jsme v oáze klidu, horském údolí Kimpu, na místě tábora.

Jsme v horách národního parku Chubu-Tama ve výšce 1500 m v malé vesničce Ynagidaira. Pracovní tábor je zde organizován každoročně jako pomoc malému mlékařskému družstvu hospodařícímu v dost obtížných podmínkách. Je to nejvýše položené družstvo v celém Japonsku a má nedostatek pracovních sil. Vždyť celá vesnice se skládá jen z pěti dřevěných baráček. Do nejbližšího města je daleko — 20 km po rozbité a prašné vozovce.

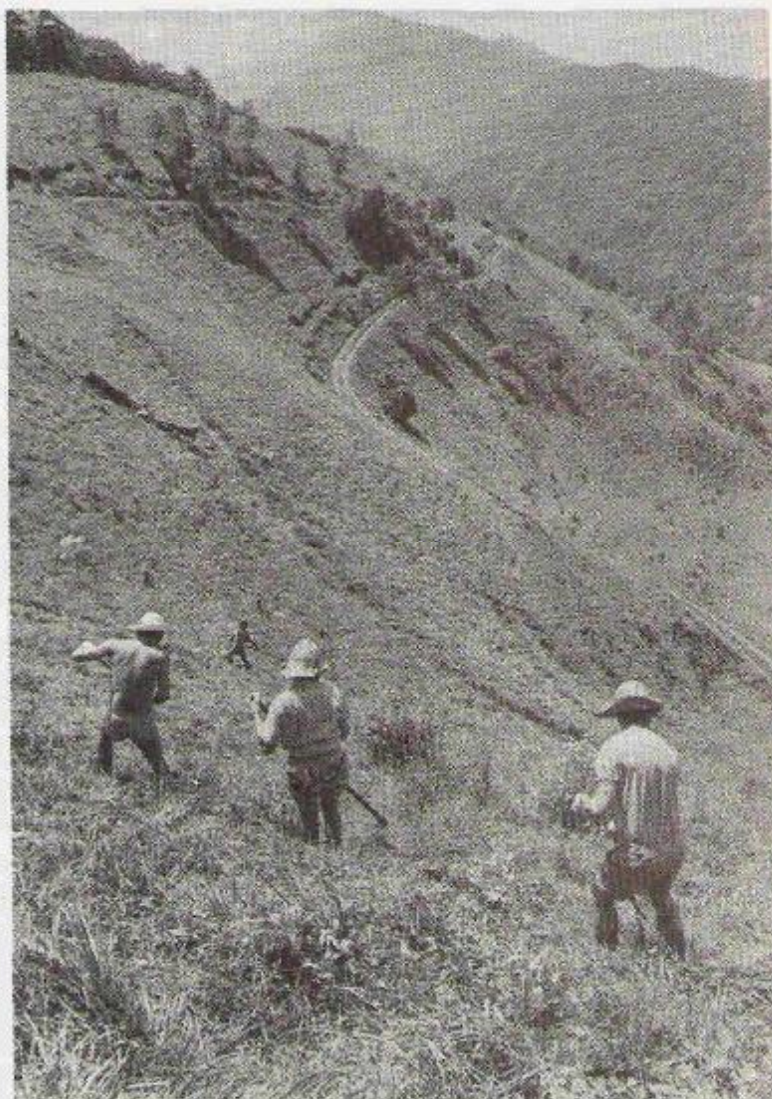

Foto autor

Dorazili jsme v době, kdy začínala sklizeň sena. Nikdo se neptal, jestli umíme pracovat s kosou. Jednoduše nás ráno vyvezli starým nákladňáčkem po krkolomné cestě do kopců, vyklápili u strmého svahu, ukázali rukou dolů — a snažte se. První den bylo hlavně naší snahou neposekat vedle pracujících kamarádů, a trávy za námi moc ležet nezůstalo. Ale druhý den to šlo lépe a další jsme si už počínali jako zruční „kosači“.

Na táboře bylo kolem dvanácti mladých Japonců a Japonek. Jejich počet neustále kolísal, někteří se zdrželi jen týden, jiní přijeli dokonce jen na víkend, a pár jich tu trávil celé prázdniny. Nikdo z nás nezapomene asi na svérázného Yasua, učitele z Ósaky, který se hrnul dravě do práce i do jídla, ani na stále se usmávající Kazuko, která na tábor dorazila pomocí bicyklu přes půlku Japonska. Nebo na vlasatého Katsujeshiho, který po večerech maloval oleje a z něhož se vyklubal fantastický kuchař. A další a další tváře, které nám zůstaly v paměti, se kterými jsme společně kosili seno, uklízeli chlív, pletli ředkvičku, chodili na výlety do hor, učili se vzájemně písničky, přeli se o smyslu světa a jedli u jednoho stolu ze společného hrnce.

Na táboře si vaří sami účastníci v pravidelně se střídajících službách. Na jídelničku je většinou rýže. Rýže ke snídani, rýže k obědu, rýže k večeři. Jako příloha rozličné druhy upravené zeleniny podivného původu. Někdy se objevila i ryba, ale maso málokdy. To je tady dost drahé. Rýže se nám pochopitelně brzy přejedla, a tak naše děvčata při první příležitosti jídelniček zrevolucionizovala. Na stůl přišly krajové speciality, jako palačinky, bramborové knedlíky a halušky. Zdivočili Japonci pokyvovali hlavami, jako že jim to chutná, a pak se stejně šli docpat rýží. Ji se pochopitelně tyčinkami. Nabízené lžice jsme hrdě odmítali a podnikali opět a opět ten nerovný zápas, kdy jídlo putovalo jinam než zrovna do úst. Ale vše se zvládlo...

A tak šel den za dnem, až proběhlo všech čtrnáct a my si balili batohy pro závěrečné cestování po Japonsku. Těžko jsme se loučili s našimi novými přáteli, jejichž očima jsme nakoukli do odlišného způsobu myšlení, života, kultury, historie, politiky Japonska právě díky děletrvačím styku a četným diskusím po večerech. A v tom je snad ten největší klad mezinárodních budovatelských táborů — že přispívají zcela neformálně, bez frází a hesel — k mezinárodnímu porozumění.

Foto autor

ARARAT VERBOTEN

JAN EKL

Už když jsme v Praze připravovali výpravu do Turecka a na Sřední východ, věděli jsme, že cesta bude plná nepředvídatelných překvapení. Plánovanou trasu jsme museli několikrát pozměnit, protože od Bosporu na východ platí trochu jiná pravidla než ve staré dobré Evropě. V horkém asijském písku stačí málo, aby plukovník, na kterého se zapomnělo při povyšování, došel k závěru, že jedině on musí dále vládnout ubohým felákům. Po takovém rozhodnutí následuje vyhlášení v rozhlase: „Alláh je veliký a je na mé straně,“ ustříhovou se dráty telefonů spojujících svět a zavřou hranice. Nový panovník vůbec netuší, že tisíce kilometrů daleko, v jakési Praze, se pak znovu mění plány.

Teď stojíme na hranicích země, ve které pro nás začíná Asie a začíná první dobrodružství. Jsme podrobováni těžké prověrce. Turecký celník porovnává naše pasy s albem světových psanců. Pečlivě prohlíží naše národné a přitom nohou zašlapuje šváby na podlaže. Zkouška dopadla dobře. Interpol nás nikoho nehlídá, můžeme pokračovat v cestě. Zastavení v Istanbulu — městě na dvou kontinentech — bylo krátké. Na zpáteční cestě si

vše určitě vynahradíme. Ještě koupit ložní listky a ferry-boat nás veze přes Bospor. Sbohem Evropa a ly! aksamlar — Dobrý den Asie.

Pod námi ubíhá silnice E 23. Ujíždíme stěle na východ až na sovětsko-iránské hranice, kde leží cíl naší výpravy. Biblický Ararat — Buyuk Agri Dagı 5165 m. Páda Anatólie, asijské části Turecka, je vyprahlá od palčivého slunce. Smutná jednotvárná krajina působí skličujícím dojmem.

Poslední zastavení na asfaltu je v hlíněné vesnici Dogubayazit. Potam uhybáme do prachu a písku polní cesty směrem k úpatí hory. Cesta je sotva znatelná, samé bodláčí, písek a kameny. Mikrobus se pomalu a těžkopádně prokousává kupředu. Pojednou se cesta ztrácí docela a kola bezmocně zapadají do písku. Auto stojí, nemůže dál a každé další sešlápnutí plynového pedálu jen zvětšuje oblaka prachu. Kola se propadávají o další centimetry. Nezbývá než vlastní silou dostat auto na pevnější půdu. Je 30 °C ve slunci, ruce kloužou po kapotě a písek skřípe mezi zuby.

Z uctivé vzdálenosti pozorují se stoický klidem naše zoufalé počínání tři Turci. Jsou oblečení napůl turecky a napůl evropsky, na hlavách mají ohromné placky tvrdových čepic a v rukou lyžařské hůlky. Po čtvrt hodině bystrého pozorování usoudili, oč nám zřejmě jde. Začínají šermovat rukama a křičí: „Nicht Ararat, verboten monsieur. Military verboten, police verboten.“ Na naše odpovědi, že máme povolení od policie, odmítavě krouží hlavou a ječí:

„Yok“, což je turecky kategorický zápor. Po dalších deseti minutách pantomimy se začínají usmívat a nabízejí se jako průvodci. „Ich bin führer, monsieur“ a důležitě poklepávají lyžařskými holemi. Sami navrhuji způsob a cenu za cestu na vrchol. Pro všechny 200 dolarů.

Začínáme rozumět situaci. Jestliže existuje nějaký zákaz, tak snad jen proto, aby zvýšil důležitost domorodců a hlavně cenu za služby.

Mezitím se nám podařilo vyprostit auto z písečného objetí. Odjíždíme zpátky s předpokladem, že musí existovat sjezdnější cesta. Turci si zatím rozdělují korále z jabloneckého náhrdelníku. Ujistujeme je, že určitě využijeme jejich služeb, ale teď že jedeme na „military“. Znovu projíždíme vesnicí. Mezi hliněnými domky na nás mává malý Turek. Zjistěte další povedený vůdce Araratu. Rychle se s ním domlouváme. Slibuje nám ukázat lepší cestu. Znovu se vydáváme přes kameny a písek. Stezka je skutečně sjezdnější. Po 2 km však nenávrtně mizí a kolem jsou zase jen bodláky a prach. Nezbyvá, než všechno zabalit a vyrazit k úpatí pěšky. Vykládáme všechny věci do prachu mezi bodláky a z veliké hromady si vybíráme vše potřebné. Turek pobíhá kolem a pobízí nás ke spěchu. Bojí se příchodu vesničanů, kteří by prý auto pomocí kamenů změnili k nepoznání. Kříží ruce jako v okovech a volá — „Police — Ararat verboten“. Stídně pohlíží k vesnici a k vrcholku hory.

Bezpečná ochrana auta je jediné pod okny policejní stanice ve vesnici. Jiří s Ludvou jedou zařídít parkování a večer nás dohoní. Při odjezdu „vůdce“ natahuje dlaň a požaduje pořádný bakšiš. Nabízíme mu 50 tureckých lir nebo jabloneckou bižuterii. Chvilu váhá, pak volí jistější peníze.

Auto se ztrácí v oblaku prachu a my vyrážíme na opačnou stranu pš-

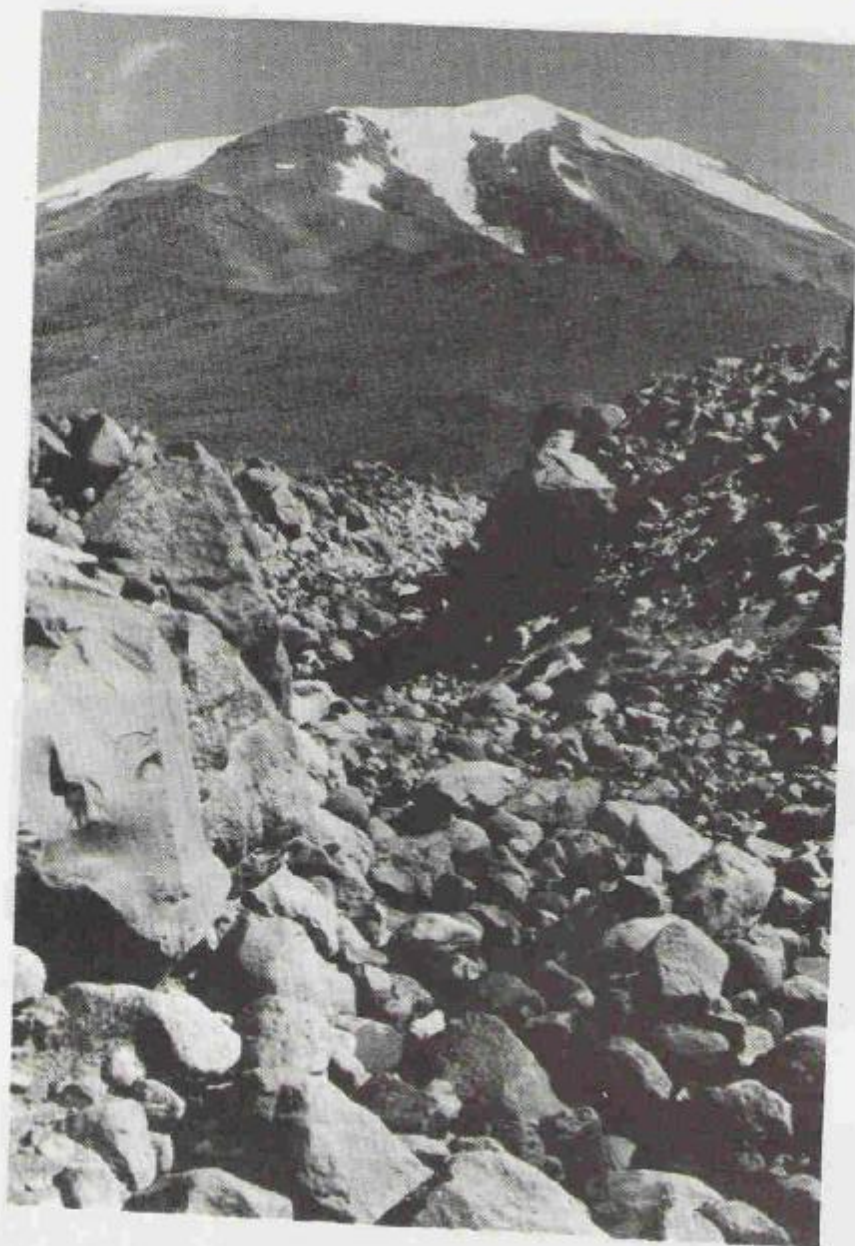
ky. Po hodině chůze potkáváme osamělého horolezce. Tento sportovec z Mnichova dělal horu za čtyři dny. Do poloviny výstupu měl tureckého průvodce. Hovoří také o policejním zákazu. Původně nás považoval za vojenskou eskortu, která ho jde zatknout. Upřesňuje naše informace o cestě na vrchol. Před námi prý lezou dva Angličané, ale sestupují východním hřebem, aby se vyhnuli nepříjemnostem ve vesnici.

Postupujeme dál mezi trsy trávy a hromadami lávy. Protože čekáme kamarády, táboříme v 18 hodin na malém rozcestí. Kolem deváté hodiny večer kluci dobíhají, uštvání a zpočení. Návrat byl velmi dramatický.

Parkování auta šlo zařídít lehce, díky korálům a náušnicím, které rozdali. Při průchodu vesnicí však potkali tři vůdce s lyžařskými hůlkami. Ti hned pochopili, že chceme zdolat Ararat bez jejich pomoci, a začali svoji písničku Ararat verboten... atd. Šermovali hůlkami, bránili klukům v cestě a svoji agresivitu stále stupňovali. Jiří pak jednou z nich ukázal, co se naučil v judu. Turek se dvakrát válel v písku, kopal nohama a křičel. Z vesnice okamžitě vyběhlo hejno dětí a začala honička. Kluci kličkovali mezi padajícími kameny, které po nich děti házely. Pronásledovatelé dlouho nevydrželi, ale těch několik kilometrů v kamenném dešti je vyčerpávající výkon.

Ráno vstáváme v půl čtvrté, je jasno a chladno. Rychle se dáváme na pochod a pomalu se zahříváme. Slun-

ce vychází a sněhová špička Araratu je oranžová prvními paprsky. Stoupáme otevřeným údolím, trávou a kamením. Tenký potůček dokazuje, že i ledovec nad námi se probouzí. Přezouváme se do pohorek, vytahujeme větrovky a drápeme se po kamení stále výš. Tráva pomalu mizí, ztrácí se i vyšlapané kozí stezky. Přelézáme kameny a kloužeme suti — kolem nás nic jiného než černé balvany.

Sluníčko je skoro nad obzorem a vrcholky hor je opět oranžový. Jsme asi ve výšce 4000 m a hledáme místo pro tábor. Malá úprava terénu a můžeme večeret. Jídlo je dobré, ale studené, protože nemáme varič. V tom apokalyptickém zmatku při balení, za neustálého tureckého brebentění, jsme zapomněli varič v autě. Po ledové večeři zalézáme do spacáků. Beru si s sebou polní láhev plnou vody, strkám si ji pod košili a umírám si chřát vodu alespoň silou vůle.

Vstáváme v půl čtvrté. Mirek vytlouká z kalfisků led a opatrně do nich nalévá vlažnou vodu z mé lahve. Rozděláváme kondenzované mléko a do něj lámeme kousky chleba. Nikdo nemá chuť k jídlu, polykáme tu

sladkou kaši, jen abychom nabrali potřebné kalorie. Ve čtvrt na pět se znovu drápeme po kamení vzhůru. Špatně se dýchá, výška je znát. Stoupáme podél sněhového pole a vyhlížíme vrcholky. Konečně přelézáme poslední balvan a bílá špička je před námi. Ještě je třeba zdolat 300 metrů po ledovci. Fičí ledový vítr. Tlačí nás na kluzkou ledovou polevu, proto pomalu postupujeme po šikmé ploše ledovce. Led pod nohama křupe, jak se do něj mačky zakusují. Ještě poslední metry, vítr z nás zběsile rve oblečení a bodá sněhovými jehlami do tváře. Potom konečně vrchol! Koukáme navzájem po sobě, plácáme se do ramen. Vítr nám rve slova do úst, ale slov netřeba, všichni cítíme totéž: dokázali jsme to.

Fotografovat se dá těžko. Šnek objektivu se nechce mrazem otáčet a ztuhlé prsty odmítají mačkat spoušť. Opíráme se proti větru a rozhlížíme se po krajině. Kolem nás jsou samé hnědé vrcholky, jen my stojíme na bílém sněhu. Šťastně si opakujeme turecký název Araratu — Büyük Agri Dagı a výšku 5165 metrů.

Foto autor

● STRUČNĚ

● Na Seráku v Jeseníkách byla zahájena 14. prosince 1972 další zimní turistická sezóna již 10. ročníku zimního táboření za vydatného působení TJ OP Prostějov a samozřejmě i Václava Příkryla, náčelníka instruktorského sboru ČOV SSM, který teprve zde pracoval ve službách Českého svazu turistů.

● Všechno nasvědčuje tomu, že společná akce Českého svazu turistů ČOV SSM — I. sraz lyžařské turistky, která se uskuteční ve dnech 2. až 3. 3. 1974, bude úspěšná. Vyšel již první srazový zpravodaj, chystá se výroba upomínkového odznaku srazový program, v plném proudu je i práce na zajištění ubytování a stravování pro účastníky srazu, kterým se očekává plná tisícovka.

● Ve Vsetíně se sešla začátkem prosince celostátní porada předstoupů OV Českého svazu turistů a zástupců z řad Instruktorického sboru pro pobyt v přírodě ČOV SSM, aby projednala závěry vyplývající z usnesení IV. sjezdu ČSTV a otázky dalšího rozvoje spolupráce v oblasti pobytu v přírodě a turistiky.

● Začátkem prosince 73 byla odevzdána do tisku příručka Zimní tábornické školy, která se stane vitální pomůckou všem frekventantům zimních tábornických škol SSM.

● II. setkání v lesích se uskutečnilo poprvé na zcela netradičním místě v Bílých Karpatech v katastru obce Pitín na Ocúnové pasece. Na jeho přípravách se budou podílet kromě ČOV SSM také OV SSM v Uherském Hradišti a ZO SSM Aerotechnik Kunovice.

● Mongolsko i v letošním roce zůstává cílem výpravy ČOV SSM, která vzhledem k loňským nepříznivým povětrnostním podmínkám nemohla odcestovat.

● V loňské letní sezóně 1973 bylo přímo ČOV SSM realizováno na úseku pobytu v přírodě celkem 29 akcí nejrozličnějšího zaměření.

● Antonín Berka, dlouholetý spolupracovník ČSM a SSM na úseku pobytu v přírodě, instruktor prvních tábornických škol, odešel na zaslužený odpočinek do své chaty v jizerských horách, když se předtím oficiálně rozloučil se svými spolupracovníky z vodácké sekce IS a členy metodické rady pro pobyt v přírodě ČOV SSM.

● Krajská skupina IS při KV SSM Východočeského kraje má za sebou své první celkem úspěšné soustředění, které se uskutečnilo v říjnu 1973 v Pecce.

★

Touha po cestování a poznání cizích zemí je vždy silná. Vždyť jsme už jako malé děti četli dobrodružné knížky a chtěli žít na opuštěném ostrově, nebo putovat do světa na vandr. Toto pokušení ve mně dřímalo už od malička, ale uskutečnit sny o cizích dálkách se mi podařilo až letos.

Čas mi ubíhal dvojnásob rychle. Jednak proto, že se blížila diplomová práce a po ní jedny z nejkrásnějších a definitivně posledních prázdnin. Prázdniny s partou mladých lidí ze všech končin světa. Vyřizování cestovních formalit přišlo podle zákona schválosti právě do období diplomní práce. A tak člověk lítá, vyřizuje, dělá obhajobu, státnici, promoce a na jednou je cesta přede dveřmi. S balením potíže nejsou. Přece nejedu na rekreaci, ale na práci ve výškách kolem 3000 m, v dešti a zimě.

A pak už sedím ve vlaku, který uhání směrem na Stuttgart. Z celní prohlídky, která vždy probíhá bez komplikací, se na jedinou stává nepříjemně překážka. Stačil totiž zapomenutý občanský průkaz a už jsem putoval z vlaku na celnici. Nakonec mi pomohl MNV v Chebu, který mi občanský průkaz poslal domů. Teprve po 12 hodinách jsem mohl pokračovat v cestě. Stmívá se a protože jsem již hodně unavený, Norimberk se stává onou první noclehárnou. Ve staré hradní věži je krásný rozhled po celém historickém městě. Já se už ale nemohl dočkat rána a pak Stuttgartu a za další tři hodiny Curychu. Když člověk přijede poprvé do cizího města, má takový zvláštní pocit. Dýchne to na něj romantikou a dobrodružstvím, tak tedy kytaru i kletu rychle do úschovny a hurá na první průzkum.

Na pracovní tábor jsem měl nastoupit až za 5 dní, a tak jsem se vydal za poznáním Švýcarska.

Autostop je pro mladé lidi z finančních důvodů nejvhodnější způsob cestování. Postavíš batoh k patníku, zvedneš ruku se cedulkou Ženeva a čekáš. Mezitím se stačíš ještě seznámit s dalšími stopaři. Dlouhovlasí hippové z Anglie čekají s vysloveně anglickým klidem již tři hodiny, československá vlajčka dělá divy všude. Za malou chvíli zastavuje auto a už jedu. Poslouchám řeč, které se říká švýcarština, a nerozumím ani slovo, protože porozumět švýcarskému dialektu je skoro nemožné. Jede se v koloně aut, po silnici,

MEZINÁRODNÍ BUDOVATELSKÝ TÁBOR VE ŠVÝCARSKU

která se táhne mezi ledem pokrytými čtyřtisícovkami. V hlubokém údolí vypadá silnice jako rozvinutá stuha. Je to cesta se 180° zatáčkou, kde se auta taktak vyhýbají. A pořád nahoru. Podíváš se na výškoměr 2300 m, zamáváš ještě s obdivem pachtícím se cyklistům, míjíš horský pás a už zase sjíždíš do údolí. Hlavně na Valisu jsou překrásné pohledy a člověk tudy projíždí se zatajeným dechem. Na úbočí kopců známé švýcarské krávy a v údolí zase typické dřevěné stavby s hrůzostrašnými vyřezávanými maskami.

Vlastní tábor, kde jsem pracoval, byl blízko pohorí St. Gotthard. Táhne se tu druhá nejvyšší horská cesta a pod pohorím se buduje dálniční tunel. Do večera se v táboře sešli všichni účastníci. Jsou tu Holanďané, Angličané, Švýcaři, Španělé, Francouzi, Poláci a Čechoslováci. První večer probíhalo seznámení s prací a po večeru přišla ke slovu kytara. Ta rozbourala poslední hráze i jazykové potíže.

Organizace, ve které jsem pracoval, je už 25 let stará. Jejím hlavním heslem je „Haltet die Schweiz Sauber“, tj. „Udržujte

Švýcarsko čisté“. Její hlavní šéf, pan Weder, je proslulý nejen ve Švýcarsku. Loni v Mnichově pracoval se studenty mnoha zemí, kteří udržovali v čistotě olympijské areály.

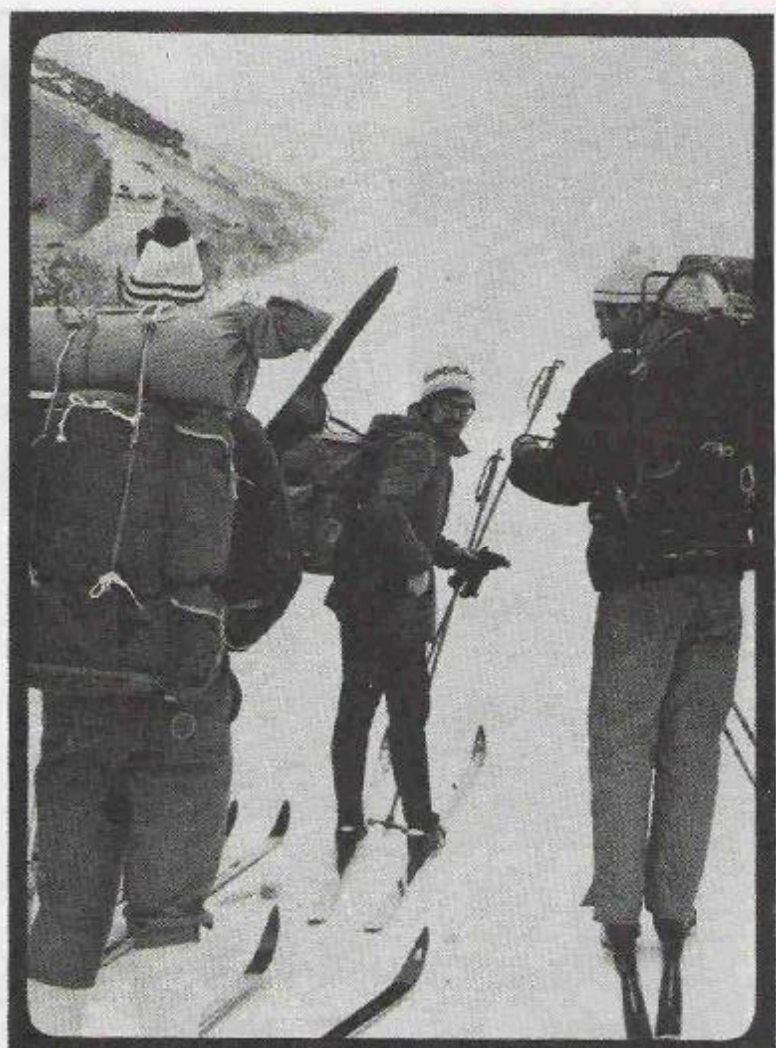
Výborné bylo, že jsme se přesouvali z jednoho místa na druhé. Pracovali jsme v Aldorfu, St. Gallenu a ve Fiesch. Tam byla práce nejkrásnější. Fiesch leží v kantonu Valais, který patří k nejzajímavějším ve Švýcarsku. Stravovali jsme se v prázdninové vesničce tzv. FERIENDORF. Moderní, nově vybudované středisko pro mládež nám bylo zcela k dispozici. Denně jsme se chodili koupat do moderních lázní a kochali se pohledem na horské velikány. Na zvláštní zvláštní průkaz jsme mohli vyjet lanovkou na Eggistorn a tam vidět něco, co v člověku zanechává nezapomenutelný dojem.

Druhý den pracovního pobytu ve vesničce Fiesch jsme byli brzy ráno probuzeni a po snídani se vydali na třípůlhodinovou cestu. Pracovní místo bylo ve výšce 2600 metrů, přímo u Velkého ledovce. Přemisťovaly se tam odpadky z barelů do igelitových pytlů. Ty jsme pak snášeli do údolí k malému jezírku. Pak se místo označilo vlajkou, aby je mohl vrtulník snáze nalézt. Po skončení práce se šlo přímo k ledovci. Venku bylo krásně teplo, ale ještě jsem k němu nedošel a už mi naskakovala husí kůže. Z ledovce dýchá chlad, tajemno a minulost. Kalíšek vody z jeho ledu chuťně lépe než Coca Cola. Pak jsem objevil malou jeskyňku, která vedla do nitra ledovce. Neuvěřitelná. Na povrchu je led úplně zoxidovaný, ale uvnitř čistý, fantasticky průhledný a blankytně modrý. V tu chvíli jsem docela zapomněl na svět.

Pohyt v táboře pomalu končil. Každý z jeho účastníků zastupoval svou zemi a byl představitelem svého státu. Vytvořili jsme si takové malé Spojené státy evropské a bylo nám moc fajn.

Pak přišlo rozloučení. Pozvání, výměny suvenýrů a pak už zůstaly vzpomínky. A mě navíc poslední týden cestování, poslední týden prázdnin.

Projel jsem stopem celé Švýcarsko, od Chûru přes Curych, Luzern, Bern až do Ženevy. A pak už mne čekala jenom švýcarská celnice. Prošla a razítko do pasu jako suvenýr, 2 km pěšky na německou hranici, další razítko, a pak už jen zdvižená cedulka — PRAHA — domov.

ZKUŠENOSTI Z PŘECHODU SLOVENSKÝM RUDOHOŘÍM

Cílem programu MR ČOV SSM je hledat nové možnosti v pořádání různých akcí pobytu v přírodě, získávat zkušenosti, zevšeobecňovat je a připravovat tak možnosti pro ostatní ergány SSM, které už mohou využívat získané zkušenosti.

Jedním z ustálených a oblíbených způsobů zimní činnosti jsou přechody pohoří. Přechody pohoří neprovádí samozřejmě jen SSM, ale jsou především doménou tělovýchovy.

Základní rozdíl mezi přechodem pořádaným ČSTV a SSM vidím především v rozdílné klientele — na naše akce se hlásí mladí lidé, kterým nejde ani tak o vrcholný sportovní výkon, ale především o bohaté prožití týdne dovolené, ve skvělých dobrých kamarádů, prožít nejen vlastní přechod, ale i odpoledne a večery na chatách či v bívaku. V nemalé míře přistupuje i touha po poznání neznámého kraje i měření svých vlastních sil.

O oblíbenosti přechodů u mladých lidí mluví i skutečnost, že na všechny dosavadní přechody se hlásilo vždy kolem stovky zájemců, což pětinašobně překračuje možnosti. Je tedy na všech orgánech SSM, KV, OV i silných ZO SSM, aby obdobné akce zahrnuly do svých plánů zimní činnosti. Instruktor-ský sbor je připraven zajistit odborné vedení, schopné zabezpečit veškerou organizační přípravu i propagaci.

Pro letošní zimní sezonu vybral si ČOV SSM pohoří opomíjené a zapomenuté — pohoří staré hornické slávy — slovenské Rudohoří. Několik zkušeností z této akce má pomoci všem ostatním při organizování obdobné akce.

TRASA

Naše trasa sledovala hlavní hřeben v oblasti Dedínek, které jsou východiskem do Slovenského ráje, do Kysaku — délka asi 120 km. Šlo tedy ne o celé pohoří, ale pouze o jeho východní část.

Charakter trasy je rozdílný. Hřeben není celistvý, je rozřezán řadou sedel, průsmyků, strmě výstupy se střídají s prudkými sjezdy. Neexistují zimní tyčované cesty, což jednak značně ztěžuje orientaci, jednak ztěžuje postup, neboť letní cesty nejsou vždy zrovna nejsnazší na březkách, dříve-li vás navíc na zádech nejméně dvacet kilo.

Z hlediska účastníků navrhuji proto uspořádat, zejména v prvních dnech, střídavě den přechodu, den aktivního odpočinku na chatě s výjíždkami do okolí. Dovoluje to jednak lepší adaptaci účastníků na nezvyklé zatížení, jednak přispěje k hlubšímu poznání kraje, psychologickému vyrovnání a vytvoření dobré atmosféry. Členění jednotlivých úseků navrhuji takto:

1. trasa: Dedínky — chata pod Volovcem
2. trasa: Chata pod Volovcem — Smolník
3. trasa: Smolník — Kojšovská hoľa
4. trasa: Kojšovská hoľa — Jahodná
5. trasa: Jahodná — Kysak

Nejobtížnější je úsek Smolník — Kojšovská hoľa, zejména pro značný výstup a délku (je nejdelším úsekem).

UBYTOVACÍ MOŽNOSTI

Pohoří neoplývá právě zvláštní hustotou chat. Ba právě naopak. Domorodci, žijící v údolí, většinou na hřebeny ani nevkráčí. Jedete proto většinou nevyjetou stopou a chatář kvůli vašemu přespání sem přijde na ten den, dva, dolů z údolí.

DEDINKY

Poměrně známé a velmi navštěvované lyžařské středisko. — Adresa: Slovšport, podnik STO, Košice, Čemelské 3. Nejvýhodnější východisko v popisované oblasti. Nám se bohužel nepodařilo nocleh zajistit.

CHATA PRI DOBSINSKÉ LADOVÉ JASKYNI

Obsazuje Čedok Rožňava — už méně výhodně, přesto vyhovující náhradní východisko. Ani toto se nám bohužel nepodařilo zajistit.

UBYTOVNA BANIK DOBSINA

Obsazuje Čedok Rožňava — ne zrovna nejlepší, ale nuzové řešení, které jsme museli využít. Cena za nocleh — 10 Kčs.

CHATA POD VOLOVCEM

Chata, jakých by mělo být víc. Najdete ji samozřejmě otevřenou, kdykoliv přijdete, musíte si předem zajistit pobyt na adrese: Anna Lašáková, chatárka, ul. Janka Kráľa 10, Rožňava. Cena za nocleh — 10 Kčs. Chata je bohužel velmi těžko k nalezení. Leží schovaná na úbočí mezi Volovcem a Barackou skalou asi 500 metrů pod hřebem. Při dobré viditelnosti je možno pod vrcholem Vo-

lovce — 1286 m (pozor, jsou dva!) odbočit vpravo, asi 50 m od značené cesty je sloupek s přeškrtnutou zelenou značkou. Tyto provizorní značky nás téměř po vrstevnici dovedou až k chatě. Navrhují pobyt tu další den a jen polehku projet postranní hřebeny a údolí.

OBLAST VOLOVCE AŽ KOJŠOVSKÁ HOLA

Je bohužel bez ubytovacích možností. Při průzkumných cestách jsme marně hledali seníky, namalované na mapách. Přitom plánovat urazil celou trasu za jediný den nepovažují za rozumné. Jediným řešením, nechcete-li bivakovat, je buď postavit předem iglo v oblasti Jedlovce, nebo se domluvit v místní škole ve Smolniku. Možnost přespát v úlovcích.

CHATA ERIKA NA KOJŠOVSKÉ HOLI

Patří Technickým službám MěstNV Gelnicu. Je typem horského hotela, přesto není nijak navštěvována, jak by se na první pohled zdálo. V blízkosti jsou ještě rekreační střediska Hutních staveb Košice a VSŽ Košice, ale to znamená sjezd po sjezdovkách do údolí, což není jistě dobré.

CHATA NA JAHODNE

Obsazuje TATRATOUR — DOK — Košice, Šrobárova 6. Ubytování v pětilůžkové srubech, cena lůžka 23 Kčs, plná penze 55 Kčs. Jde už o příměstské rekreační středisko s lyžařským vlekem a vhodnými terény pro sjezd.

KYSÁK

Je cílovou stanicí přechodu, je zde možnost nasadnout na vlak. Nám se podařilo zajistit jednu podnikovou chatu, kterých je rozseto plno kolem Hornádu.

SKLADBA PROGRAMU

Jak už bylo řečeno v úvodu, nemělo by při akci SSM jít pouze o sportovní výkon, třebaže zaujme většinu času. Při plánování naší akce jsme se snažili kompenzovat fyzickou námahu duševní činností. Pro jednotlivé večery jsme proto připravili programy, které počítaly s aktivním zapojením účastníků a jejich přípravou před vlastní akcí. Je zajímavé, že jednotlivé programové celky zaujaly, třebaže jsme měli jisté obavy o jejich realizaci.

PŘÍBĚHY PĚTADVACETI DNŮ A NOCÍ

Byl to vlastně představitel večer, na kterém se každý uvedl svým neobvyklým příběhem a písničkou svého rodného kraje. Počet kuliček pak určil vítěze nejlepšího vyprávění.

VEČER POETICKÝCH LÁSEK

Byl věnován poezii a podlé výběru básní určen k typování jednotlivých účastníků.

SENÁT

Oblíbená hra z počátků gymnastiku řešila tentokrát problém mezi

emancipací a mocností matriarchátu. Přes převahu mužů zvítězila myšlenka matriarchátu po téměř tříhodinové rozpravě senátu.

TRAMPSKÝ VEČER

Byl nejen vyvrcholením programu, ale i jedním z největších překvapení, když se účastníci střetli se skupinou Rovers, která se představila kompletním westernovým obnažením — basa, housle, bendžo, mandolína, kytary. Do trampských písniček zazněly jednotlivé Londonovy povídky, veselé vyprávění i poetické básně. Atmosféra kolem plápolajících polen v krbu byla k prasknutí a zakončila důstojně oněch sedm dní. Po celou dobu vláčily se nejen těžké bágly, ale i dvě neznáma sladká děvčata, která kupodivu vždy přežila děsivé pády a zaznívala po všechny večery. Dva volné dny nejen navrátily ztracené síly, ale daly možnost poznat vrcholky hor, vychutnat si slast projíždky po bělostné, neporušené hladině sněhu, pokochat se pohledem na vrcholky Tater, vyzkoušet si jízdu na bččkách na téměř pětikilometrové sjezdovce a vyzkoušet ochotu lidí a v malých závodech na sněhu se srdečně zasmát nad neobvyklými situacemi, do kterých se člověk i ve hře může dostat.

VÝBĚR ÚČASTNÍKŮ

Přechod pohorí je akce náročná, málokdy se najde dostatek zájemců v jednom okrese, OV i ZO by se neměly uzavírat před účastí jiných a dát možnost širokému okruhu mladých lidí zúčastnit se jejich akce. Jen tak lze najít optimální počet uchazečů, kteří projdou sítí veškerých nástrah a stanou nejen na začátku, ale i na konci hřebcové cesty. Nelze dělat přehnané závěry z prvního počtu zájemců. Lidé stále ještě nemají přesnou představu o tom, co takový přechod s sebou přináší a vidí nejdříve především výlet na hory. Teprve přesné seznámení s podmínkami vybere právě jen ty, kteří jsou s to akci zvládnout.

Zkušenosti ukazují, že po dosažení plánovaného počtu účastníků — asi 25 včetně vedoucích — je nutno v předběžném zájmu získat nejméně 80 zájemců. Dvě třetiny ostatních se postupně vzdají. Pro účast na akci je bezpodmínečně nutný souhlas lékaře. Vlastní výběr záleží především na přesně stanovených podmínkách propagace — čili toho, co od účastníků chceme. Podmínky trochu nadsadíme při nadsaděném zájmu, abychom odradili váhavé. Čímž dostaneme optimální počet. Nikdy nezapomínáme na náhradníky. Na 25 účastníků asi 3 až 5 náhradníků, protože vždy se někdo odhlásí těsně před akcí. Jen tak dostanete tu správnou partu, která dokáže společně překlenout všechna nepředvídaná překvapení a neztratit nikdy humor.

Až budete přemýšlet o plánech na příští zimu, neváhejte. Slovenské Rudohorí stojí za to, aby bylo viděno.

BOBS

Z titulóvého edičního plánu nakladatelství Olympia na rok 1974 jsme vybrali pro vás několik knih:

Vědeckou náplní letních táborů dětí jsou sportovní soutěže. K jejich organizování slouží příručka **Arnolda Kořalky: Sport na táboře**, kterou autor věnuje především méně zkušeným oddílovým vedoucím. Najdou v ní kromě pokynů k pořádání běžných soutěží ve známých sportech a jejich stručných pravidel návodů k pořádání táborových výbojů a olympiád a příklady soutěží v méně obvyklých sportech a hrách. I zkušený táborový vedoucí najde v příručce podněty k obohacení táborové praxe.

Mnozí z vás jistě uvítají druhé vydání prvního dílu horolezeckého průvodce po našich jediných velehorách, úrodného aktivním horolezcům a zájemcům o toto krásné horstvo **Vysoké Tatry I. díl Františka Kroučala**. Kniha obsahuje popis výstupů v západní části Vysokých Tater od Laličského sedla a Kriváňské přes Rysy, Vysokou a skupinu Ganku až k Východní Železně bráně. Text doprovází přes šedesát ilustrací kreseb a 15 schémat. Průvodce je rozvržen do tří svazků.

V edici Turistický průvodce vyjde mj.:

Jižní Čechy, zahrnující oblast od Vyššího Brodu a Novohradských hor až po Tábor, od vodňan po Jindřichohradecko;

Beskydy a Valašsko, obsahující schematické mapky, plánky, obrázky a přílohy mapy beskydských hor a Valašska, Gottwaldovska a lázní Luhačovic s okolím;

Jeseníky, rovněž doplněné kresbami, plánky a rozhledovými různými.

Pro přátele díla **Ernesta Thompsona Setona** připravilo nakladatelství Olympia první vydání pátého svazku výboru z díla **Králi vlků**. Čtenáři zde v 17 povídkách poznají drsný život zálesáků a lovců a příběhy motivované životem psů a vlků.

To je pro dnešní číslo vše. V příštích listech se seznámíme s některými novinkami ostatních nakladatelství.

DUŠAN BURGET

CO SE DÁ ZAŽÍT

NA
MEZINÁRODNÍM
BUDOVATELSKÉM
TÁBOŘE

V neděli i ve všední dny přijíždí do Mikulčic u Hodonína jednotlivci i plně autobusy. Projedou vesnici a zahnou podle bílého domu s krásně malovaným průčelím tam, kam ukazují velké žluté tabule s nápisem: „Národní památkový ústav Mikulčice.“ Pak ještě 3 km a silnice končí. Jsme na místě. Bílá moderní budova, ve které je umístěno muzeum; ohromná jáma, plná lidí, kteří něco kutají, za ní další budova postavená kolem odkrytých záklád kostela s několika hroby a ještě jedna, kde se dá vařit, spát a úřadovat. Všechno vypadá prostě, ale název a lidé kolem budí dojem, že to pracoviště Mikulčice Archeologického ústavu Československé akademie věd a má je na starosti PhDr. Zdeněk Klánec, ČSc.

Mikulčice bývaly v 7.—9. století centrem Velkomoravské říše. Dnes se tu plně pracuje. Ohromná jáma představuje odkrývané původní řečiště staré Moravy. Kdo zde byl v srpnu, mohl vidět další zajímavost. Mezi domácnostmi ženami pracovalo plno mladých lidí kolem 20 let. Mluví se nejrůznějšími jazyky, nejčastěji řečí je angličtina a francouzština, často nezbývá nic jiného než mluvit rukama.

Mladí lidé jsou účastníky Mezinárodního budovatelského tábora (MBT). Sježdí se sem z celého světa, aby tři týdny pomáhali při archeologickém výzkumu, který má velký význam nejen pro naši republiku. Pracuje se podle zásad Dobrovolné služby, tj. pouze za stravu a ubytování. MBT v Československu mají již určitou tradici, první si uskutečnil v roce 1962. Letos poprvé začalo organizovat tyto tábory vedle Costovní kanceláře mládeže také tělovýchovné a branné oddělení ČOV SSM.

Ten náš začíná 13. srpna. Postupně se sem sjelo 31 lidí z Anglie, Bulharska, Dánska, Finska, Francie, Holandska, Maďarska, NDR, NSR, Slovenska, USA. A pak tu jsme my tři Češi, kteří pracujeme s ostatními a máme na starosti všechno zafixování kolem tábora. Vůbec nejzajímavější cestu měli asi Holanďané, kteří přijeli přes Francii a Itálii na kolech. Většina účastníků byli studenti, pro které je příliš drahé přijet k nám jako normální turisté. Průměrný věk byl 23 let. Nejstarší byl Michel z Francie — 27 let, nejmladší Keith z Anglie — 17 let. Keith znal vedle angličtiny, francouzštiny i němčiny také ruštinu a na mne mluvil jen rusky.

Pracujeme od 7 do 18 hodin. Čtvrt hodiny máme přestávku na svačinku a půl hodiny na oběd. Jídlo nám vozí, připravujeme si jenom snídaně. Nakupovat jezdí do vesnice každá ráno Američan Stephan na kole s krosnou na zádech a zásobou několika českých slov, které vyslovuje s nena-podobitelným přízvukem. Kdo se chce starat o jídlo, napíše se na ten den na nástěnkou. Nejlepší služba jsou Maďaři. Jsou vůbec moc fajn. Společně pracují, zpívají, na Malé Fatře vaří pro celou skupinu pravý maďarský guláš.

Máme často knedlíky s omáčkou. Moc jim nechutnají. Hned ze začátku nás trochu vyvedli z míry Antje a Kaas, když chtěli, abych jim vysvětlila, z čeho se dělá tenthle zvláštní chleba. Oba přitom drželi v ruce knedlík namazaný marmeládou. Francouzi si zase líbovali v mazání marmelády na chleba s rokfórem. Naše mléko, jogurt i sýry si moc pochvalovali Holanďané, a tak jsem jim slíbila speciální sýr s velice silným zápachem, který se má jíst pokud možno o samotě a rozhodně ne před schůzkou — zkrátka olomoucké syrečky. Všichni byli náramně zvědaví, tak jsme odřekli na pátek večer a přivezli sýr, mléko i chléb s máslem. Fotič byla ale v tom, že jsme ráno odjízďeli na tři dny pryč. Vzali jsme a sebou všechno jídlo a syrečky dali do kotlíku. Tam je ale objevil Pišta, který chtěl v kotlíku vařit guláš, a tak je tajně ukrýl do nádoby, kterou jsme s sebou měli na vodu. Ze nám pak dalo hodně práce přivést ji do použitelného stavu, není třeba zdůrazňovat. Syrečky byly zdrojem veselí ještě dlouho, protože nám vydržely až skoro do konce tábora.

Druhý den byl příliš specifický a dělalo nám to ze začátku potíže, protože nikdo v táboře archeologů nerozuměl. Tábor měl být původně na jiném místě a ke změně došlo těsně před začátkem. Byli tady lidé, kteří opravdu chtěli pracovat, jako Merete z Dánska, která důrazně prohlásila: „Chci pracovat a chci těžkou práci.“ Byli ochotni vyvézt za tři neděle všechnu hlínu, která se bude postupně odkrývat několik let. Namohli dlouho pochopit, že kdyby šlo jen o její vyvážení, použili by se na to stroje, ale že háček je právě v tom: něco v ní najít a neporušit to. Měla se tedy objevit hrubá práce, při které se mohli podle libosti ničit, a teprve postupně začít chápat archeologický výzkum.

Myslím, že práce nebyla zrovna lehká — pracovat celý den na slunci, často v třicetistupňovém vedru, s lopatou, krumpáčem a odvážet koštěčka hlíny není legrace. PhDr. Klánec i Rosta, který nám rozdělával práci a byl celý den s námi, určitě celou tu dobu trnuli hrůzou, že jim něco poničíme. Vždyť ženy, které s námi pracovaly, dělají tuto práci někdy již 15—20 let a mají pro ni cit a zkušenosti. Ale všechno dobře dopadlo a jak nám řekli, udělali jsme tu skutečně velký kus práce. MBT není rozhodně rekreace a neměl by na něj přijet nikdo, kdo chce hlavně trávit dovolenou v cizině. Je to forma poznání velice vhodná pro mladé lidi, kteří zrovna neopřívají finančními prostředky. Dává příležitost poznat život v dané zemi mnohem lépe než z autobusu při zájezdu, protože musíš skutečně žít s jejími obyvateli, navázat mezinárodní přátelství, pomoci v pracovní skupině, složené z příslušníků mnoha zemí tam, kde je to potřeba. Vyskytují se problémy — nepřijede autobus, dva dny musíme šetřit s vodou, protože se porouchala pumpa, přetáhne se přestávka, jsou různé názory na život se skupinou atd., ale tyto potíže si vynucují, že všichni začínají hledat řešení, diskutují o tom, co by se mělo dělat a z lidí, kteří se nikdy dříve neznali, se stává kolektiv. A je

skutečně krásné vidět, jak lidé různých národností, vyznání, politického přesvědčení a výchovy pracují svorně na společné věci.

Práce končí odpoledne ve čtyři hodiny, pak mytí, večere a mnoho času nezbyvá. Koupání je dost daleko, hraje se volejbal, jede se do Hodonína na koncert Waldemara Matušky, děláme několik krásných táboráků. Zpívá se celý večer až dlouho do noci, někdy se shodneme v jazyku, někdy zpívá každý jinou řečí, na konci stojí ti nejvytrvalejší kolem doutnajícího ohně a broukame si klasiku — Beethovena, Čajkovského. A hlavně se hodně mluví. Mluví každý s kýmoli a o čemkoli — o politice, o hudbě, o vzdělání, o tom, jak žijí mladí lidé, o problémech v táboře, všichni jsou náramně zvědaví a chtějí vidět všechno a dovédět se o naší zemi co nejvíce. Zjišťujeme, že nemá cenu ptát se, jestli někdo chce jít nebo ne, vždycky chtějí, ale ptát se musíme, protože nikdo nemá rád, když je někým jenom naorganizován. Mluví musíme o všem a s každým, takže se mi stává, že si postavím na stůl oběd a jdu si pro kapesník, ale cestou mě chytí několik lidí a já přijdu za dvě hodiny.

Je tu plno lidí, kteří nemají doma hory. A tak je tu přání jet do hor. Vybíráme Malou Fatru. Chceme jet na tři dny hned první týden, ale autobus nám nějakým nedorozuměním nepřišel a tak musíme improvizovat, jedeme na Lednici. Všem se moc líbí zámek, schodiště vyřezané z jednoho kusu dřeva, krásná zahrada. Ještě ohledáváme v restauraci, když přijíždí linkový autobus k rybníčkům, běžíme k němu a řidič na nás čeká. Konečně jsme všichni uvnitř a jedeme, když si David z Anglie vzpomene, že nechal někde míč, hledáme tedy míč a autobus zase čeká. Vůbec nám lidé celou dobu moc pomáhají a všichni v táboře to oceňují. Slovensko se odkládá na příští týden, je to takový magnet a všichni se těší. Jedeme v sobotu, stavujeme se v Lubačovicích, ve skansenu v Rožnově pod Radhoštěm, spíme v kempu ve Vrátné dolině. V neděli vyjíždíme lanovkou na Kriváň a děláme hřebeknovku, počasi je jako na objednávku, pod Rozsutcem se pasou stáda ovcí, prostě pohádka. V pondělí prolézáme po žebříkách a lávkách Diery. Všem se u ohromně líbí. Ještě se stavujeme na termálním koupališti v Trenčianských Teplicích a jedeme domů.

Protože jsme na jižní Moravě, zafixuje Vašek na poslední večer sklípek. Jsme trochu skleslí, protože zítra už bude každý někdo úplně jinde. A najednou se pod okny rozezná krásná slovácká píseň, harmonika, nádherné hlasy. Domáci, s kterými jsme celou dobu pracovali, se přišli rozloučit. Sedí s námi, zpíváme, tancuje se. Všichni od nich dostáváme na památku malovaný kapesníček. A pak už je ráno, poslední snídaně a Michel odváží postupně všechny svým autem na nádraží. David se ještě běží rozloučit do jámy a říká: „Za rok se sem určitě zase vrátím.“

Takže ahoj za rok na příštím MBT, ať už Mikulčicích nebo někde jinde.

Ing. Alena Stránská

EJ, BYLY HORY NAŠE, HEJ!

Při cestě na Oravu jsem si vyšetřil chvíli volného času, a tak jsem vyrazil ze Zuberce na Zverovku. Na podzim už Západní Tatry tolik nelákají turisty-spotřebitele, tomu se přizpůsobila ČSAD a autobusovou linku na Tatliakovu chatu zrušila. Protože spoj na Zverovku jel až za dvě hodiny, dal jsem se vzhůru po silnici, spoléhaje na dobrotivost řidičů-turistů.

Jaká šalebná představa — nikdo nezastavil! Poctivě jsem šlapal sedm kilometrů v kouřích a rachotu motorů a v duchu si představoval, jak krásně musí být nahoře na hřebenech.

Ze Zverovky vedou k Tatliacce dvě cesty. Veden hlubokou zářtí k motoristům jsem odbočil ze silnice a vydal se původní starou stezkou. A jak jsem tak na ní přelézal větve, pře-

skakoval polorozpadlé můstky a klopýtal ve vodou vymletých výmolech, začal jsem nedobře uvažovat nad turistickým ruchem. Když se postavila silnice, stará cesta ztratila své oprávnění. Nikdo se o ni nestará. Na druhé straně údolí supěl do kopce automobil za automobilem. A to měl být výlet do přírody!

Zpět jsem si vykračoval po silnici. Val silný boční vítr zprava, a ten se mi postaral o gymnastickou rozevřičku. Řidič shora jedoucího auta podlehli síle větru, prudce vybočil doleva, a nebýt mého skoku přes železný ohrazení silnice, byl bych měl kolena zformovaná z poloviny do tvaru krajnice a napůl podle boku vozu. Raději jsem pochodoval na nesprávné straně a nedávělivě pošilhával po automobilech. Příroda kolem byla zřejmě pěkná.

Na rozcestí Zverovka—Tatliaková chata jsem znovu poznal, čemu všemu jsem přehnanou opatrností na silnici předešel. Zastavilo tam zbrusu nové embéčko, a po pěti minutách, vyplněných studováním mapy, jevílo tendenci se rozjet. Zůstalo jen u tendence. Nový nápor motoru, žádný po-

hyb. Po bezúspěšných pokusech si peníze za volantem vyměnila místo s manželem. Tomu se podařilo za nesmírného rachotu rozjet. A jak se tak hlemýžďím tempem vzdaloval, se všemi rozsvícenými zadními světly, nechával za sebou pach spáleniny. Jestli se nemýlím, tak nějak to vypadá, když řidič zapomene na zataženou ruční brzdou. Moc rád bych věděl, čím brzdili cestou zpět v zatáčkách klesající silnice.

Pochopil jsem námitku y Tanapu proti zavedení silnice na Tatliakovu chatu. Nejsem bláhový, abych se domníval, že rozvoj mototuristiky něco zastaví. Měli bychom se na to však připravit my, cpěšáci, vyhledávat oblasti, kam se automobily nedostanou, plénovat túry až od Tatliakovy chaty. Náročnější terény zvýší požadavky na fyzickou i technickou zdatnost pěších turistů, ale to snad nebude vůbec na škodu.

Sám za sebe slibuji, že na Tatliakovu chatu nepůjdu jinak, než po hřebenech, nebo se tam nechám vyvézt autobusem — pokud ovšem bude jezdit.

-b2-

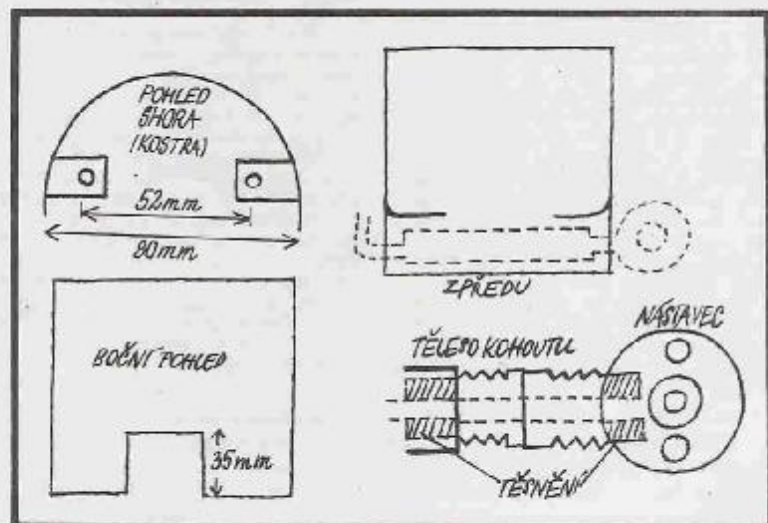
T-Tip

ÚPRAVA VARIČE BUTAR

Přes své dobré vlastnosti má tento výrobek několik nedostatků. Je to především velká váha, zbytečně velké rozměry a v zimním období zamrzání přívodu plynu. Popisovaná úprava není náročná ani na dílenské vybavení, ani na zručnost a popisné nedostatky do značné míry odstraňuje. Válec nejprve rozebereme a vymontujeme hofák, rozvod plynu s kohoutkem a nástavcem na připojení bombičky. Starší typy měly hofák bez regulace přívodu vzduchu a se špatně přístupnou tryskou, mohou se ještě v některých prodejnách vyskytovat, proto si při nákupu na ně dejte pozor. Kostru válece zhotovíme z duralového nebo ocelového plechu tloušťky 0,6—1 mm podle materiálu. Tabulku 22×8 cm ohneme do tvaru U širokého 7,5—8 cm. Snadnější je plech ohnout do dvou pravých úhlů, musí pak být ale o 2 cm delší. Všechny hrany zaostíme. Do dolního okraje ve středu obou ramen vystříháme nebo vytzneme 3,5 cm dlouhé proužky, vytneme v pravém úhlu dovnitř a ve vzdálenosti 14 mm vyvrtáme otvory o průměru 3 mm. Tím je kostra hotova a nyní se můžeme vrhnout na zbytek rozebraného válece. Povolíme šrouby, kterými prochází trubička rozvodu plynu a zkrátíme ji na 4,5

cm. V nástavci na bombičku otvory na šrouby převrtáme na průměr 5 cm v celé tloušťce. Pokud chcete mít váleček co nejjednodušší a máte k dispozici brusku, nebo rádi pilujete, můžete z nástavce i tělesa kohoutku obrátit téměř polovinu materiálu. Z hřídelky kohoutu sejmete knoflík, zkrátíte jen a zahnete. Při sestavování je důležité dobré utěsnění rozvodu plynu. Starší typy měly trubičku utěsněnou hliníkovými odtitky, lepší je těsnění gumovou hadičkou a novějšího typu. Můžete použít např. hadičku od hustičky na kolo, samozřejmě bez opředení. Jediným problémem je upevnění bombičky,

která musí být přitlačena dost velkou silou. Já používám dvě gumové smyčky, pro které můžete navrtat další otvory do nástavce. Kutilové si mohou vyrobit na dva bombičky příchytka z pásky plechu, přitahovanou vinutými pružinami. Při provozu musíme bombičku připevnit značkou na víku směrem nahoru, aby vnitřní ústí vývodu směřovalo pod hladinu. Poloprázdnou bombičku mírně skloníme ventilem dolů. Upravený váleček váží méně než polovinu původní váhy, vejde se do esusu a v krátkém přívodu plynu tak snadno nezamrzne. Při vaření musí být samozřejmě na pevné podložce, např. víku esusu.

TÁBORNICKÝ A - Zet

Vaříče jsou zařízení velice užitečná v situacích, kdy nemůžeme anebo nemáme použít oheň. Zvláště v zimě jejich služby oceníme, neboť proti ohni mají výhodu, že je kromě vaření můžeme použít i k vytápění stanu. Bohužel to, co nám v poslední době nabízejí naši výrobci v oboru přenosných vaříč, spadá většinou do kategorie těžké váhy. Skládací vaříč na „suchý lit“ je jednoduchý, levný a v téměř kapsním provedení, hodí se však spíše jen k ohřívání konzerv než k vaření. Vaříče lihové spalují většinou nedostatečně zplynované a předešlé palivo, jejich účinnost je proto malá. V současnosti není myslím ani žádný na trhu. Tlakové petrolejové vaříče typu Primus byly výborné, zvláště v malém provedení, ale kromě několika výjimek je známe také jen z vyprávění dědečků. Vaříče benzínové jsou proti Primusu méně účinné a bezpečné, občas vinou vadného těsnění dávají najevo svou přibuznost s plamenometem. U nás se vyskytují dva druhy — Juwel a jeho kopie, které mají jak své horlivé zastánce, tak odpůrce, a větší Bevarox. Oba vyžadují poněkud „odbornější“ obsluhu a nejsem si jist, jestli k správné funkci vaříče není nutný určitý vztah mezi ním a majitelem, který se teprve průběhem času vytváří. V současné době se ostatně u nás nevyrábí ani jeden. Bevarox je ještě občas ve výprodeji. Tlakové benzínové vaříče na našem trhu nejsou. Nevýhodou všech vaříčů na kapalná paliva je jejich nepohotovost, daná nutností „startování“. Kromě toho benzínové vaříče při dohoření naplně musíme před dolitím nechat vychladnout.

I když se na mne budou zastánci Juwelu zlobit, já bych si tento vaříč bez dozoru ve stanu hořet nenechal. Nejmodernější z přenosných „ohníšť“ jsou vaříče na propanbutan, dodávané v různých tlakových nádobách. Jsou kdykoliv připravené k okamžitému použití, účinné a bezpečné. Nevýhodou jsou poměrně těžké tlakové nádoby. Dvouhořákové vaříče na lehké 2 a 5 litrů v „turistickém“ provedení i s lampou, teplometem a možná i vodotryskem se pro naše účely nehodí. Pro větší táboření expedičního typu považují za vhodnější úzké vysoké jednolitrové láhve, které jsou rozhodně skladnější. Obal ovšem váží stále více než náplň plynu. Tento poměr je obrácený pouze u vaříče Butar, který je také pro běžnou turistiku nevhodnější. Jeho nevýhody se do značné míry dají

odstranit poměrně jednoduchými úpravami, o nichž píšeme na ústřední stránce tohoto čísla.

Ksakru, ozve se z úst mnohého táborníka, když na prahu nové sezóny vybalí výstroj a začne zjišťovat, že ze stanu se v dešti stává sprchový kout, ze spacíku prozračného od myši se sype peří, bory jsou rozteschle a tvrdé jak z plechu apod. Vám se samozřejmě nic takového nemůže stát, protože po skončení sezóny nepotřebnou výstroj vždy řádně ošetříte a uložíte. Péče o ni se rozhodně vyplatí, věci, většinou ne právě nejlacinější, nám budou sloužit mnohem déle. Mamoto záhada, zjištěná v poslední chvíli, nás může nepříjemně zdržet a v náročnějších podmínkách, jako např. při lezení, je vadná výstroj přímo nebezpečná. Všechnu výstroj před uložením prohlédneme, vyčistíme, opravíme drobné závady a řádně vyschlou, příp. nakonzervujeme, uložíme. Stany je nejlépe ukládat rozvěšené, to si ovšem málokdo v městských bytech může dovolit. Proto je řádně usušené volně složíme a uložíme na suchém místě, můžeme je i několikrát za zimu provětrat. Ještě choulostivější na vlhkost jsou péřové spací pytle. Ty musíme rozhodně ukládat rozbalené, pokud si chceme zachovat jejich tepelné izolační vlastnosti. Sílacené peří, zejména vlnké, časem zeuchovatí. Boty ukládáme namazané a pokud mají slabší podrážku a kroutily by se, raději je dáme na napínák, anebo alespoň vycpeme. Kovové části výstroje, pokud jsou z rezavějících materiálů, je dobré před uložením lehce naolejovat.

Yetli je tvor velice zajímavý (pomineme-li otázku jeho skutečné existence) svým uměním nezanechávat po sobě, kromě několika šlápějí, žádné stopy. Tato vlastnost je lidem zřejmě cizí, protože svou činností vytváříme „stop“ stále více, některé tak závažné, že se dostávají přímo do rozporu s veškerým životem na naší poměrně malé planetě. Nepříznivým účinkům rozvoje techniky v celém světě už konečně začínají věnovat pozornost kromě milovníků přírody i vlády, ovšem do boje proti dalšímu poškozování životního prostředí musí zasáhnout každý z nás. Negativní stránka civilizace vyvolává zvýšený příliv lidí do přírody, zlé ovšem je, že při tom bereme vědomě i nevědomě své zlo zvyky právě do oblasti, kde příroda je dosud z velké části nedotčena. Není to jen motorismus, kdy kromě hluku a výfukových plynů „autoleštič“ vylepšuje okolí našich vod saponáty a olejem, ale i zlozvyky méně nápadné, které někdy mohou narůst do vážných rozměrů. Zahodíme-li někde jednu plechovku od konzervy, během několika let zreziví a prakticky zmizí, učiní-li však totéž na jednom místě stovky lidí, vyroste pěkná hromádka železa, která velice hezky doplňuje scénérii některých tatranských vrcholů i jiných hoře

navštěvovaných míst. Průmysl zatím nedokáže vyrobit konzervové obaly hřířavé nebo jinak snadno zničitelné, ale není snad takovým problémem donést dolů prázdnou plechovku, kterou jsme lehce plnou vyvešeli nahoru. Pokud není po ruce nádoba na odpadky, plechovku smačkneme na menší objem a ukličme pod balvan, nebo zakopeme. Totéž platí o papírech a jiných obalech, nemůžeme-li je spálit. Zakopáváme-li větší množství odpadků, nesmíme chránit zdroje pitné vody. Zvlášť nebezpečné jsou v tomto směru latriny. Když je postavíme v idyllickém zákoutí u potůčku, můžeme znehodnotit jeho vodu na několika kilometrech toku. Toto znehodnocení ovšem postižení poznají pozdě. Velmi nebezpečné jsou skleněné láhve. Když je nerozbije ten, kdo je odhazuje, učdělá to za něj další kolemjdoucí vandál. Stěpy vydrží věky a stále jsou připraveny utkat se s bosou nohou. Dalším častým nešvarem je zakládání stále nových ohnišť vedle starých. Je samozřejmě pohodlnější vyplít nový kruh než vyklízet popel, kdyby tak ale jednal každý, nebylo by za čas ani kam postavit stan. To je také jeden z důvodů, proč nemáme z ohnišť na konci táboření dělat skládku nespálitelných odpadků. Velkým zlem dnešní doby je hluk, který nás ve městech pronásleduje i v noci. Někteří ho však zřejmě nutně potřebují k životu, protože si hluk prostřednictvím tranzistorových přijímačů a magnetofonů berou i do míst, kde se zatím vyskytoval málo. Nejsou to kupodivu jen „bigbífáci“, ale často i starší lidé, kteří se proti nám v tichém lese vynoří se řvoucím přijímačem. Tito rámusisté nejen že v životě nespíří třeba srnu z 20 kroků, ale narušují i pohodu lidí v okolí a v lesích nepříznivě působí na zvíř. Zda-li se někomu tyto problémy malicherné, stačí připomenout, že např. ve Vysokých Tatrách, které jsou průmyslu na hony vzdáleny a jsou přírodní rezervací, je už dnes vážně značištěna většina vodních toků a exhalacemi jsou ohroženy některé vzácné rostliny. Všechno jen vlivem vysokého turistického ruchu. Většinou faktory, které „Tanapáci“ nijak nepostihují a nehlídají. Jestliže nejsme sobci, měli bychom po sobě přírodu zanechávat v takovém stavu, v jakém si přejeme sami vždy nalézt svá oblíbená místa.

Závěrem několik slov: Seriál byl určen méně zkušeným táborníkům, chtěli jsme se dotknout v průběhu jednoho ročníku Metodických listů základních problémů, se kterými se mohou setkat — nebo se na některé podívat z trochu jiné stránky, než je obvyklé. Není naší vinou, že poslední část tábornického A-Zetu přesáhla do dalšího ročníku. Pokud máte k seriálu připomínky, odkazují vás na písmeno A. Všem, kdo má v táboření vlastní zkušenosti a chtějí se o ně podělit s ostatními, jsou stránky našeho časopisu pochopitelně otevřeny.

METODICKÉ LISTY pro pobyt v přírodě — pro vnitřní potřebu SSM vydává oddělení tělesné a branné výchovy ČUV SSM a Český výbor československého svazu turistiky. — Adresa redakce: ÚV SSM, Praha I, Gorkého nám. 24. — Řídí redakční rada, odpovídá předseda redakční rady Jaromír Kincel. — Grafická úprava Jaroslav Weigel. — Vytiskl Ústřední kulturní dům železničářů v Praze 2. — Vydal Sportpropag.